

U našem p.sis nema dualiteta u poslvima robnog prometa

Ipak - Carin + Z o prom sa inos se pravi određ. razlika dom i međ.

Osnovni posao MPPa

Ostali - akcesorni

Posao međunarodne kupovine i prodaje

UMP energije

UMP investicija

UMP transportnih sredstava

Niz modaliteta s obzirom na način isporuke i plaćanja

Geografski i ekonomski pojam ?

Pojmovi – uvoz, izvoz i tranzit su samo spoljašnja manifestacija ug.

Slobodan uvoz sa liste sl.uvoz
Uvoz po liberaln.dozvoli
Uvoz po generalnoj dozvoli
Kontingentni uvoz

Uvijek pretpostavlja transfer iz jedne zemlje u drugu – distancioni karakter

Načini određivanja pojma

Subjekt

K i P pripadaju različ suverenitetima (dvije zemlje)

Pitanje transf. robe

Isporuka robe u zemlju različitu od one u kojoj se nalazila u vrijeme zaklj.ug

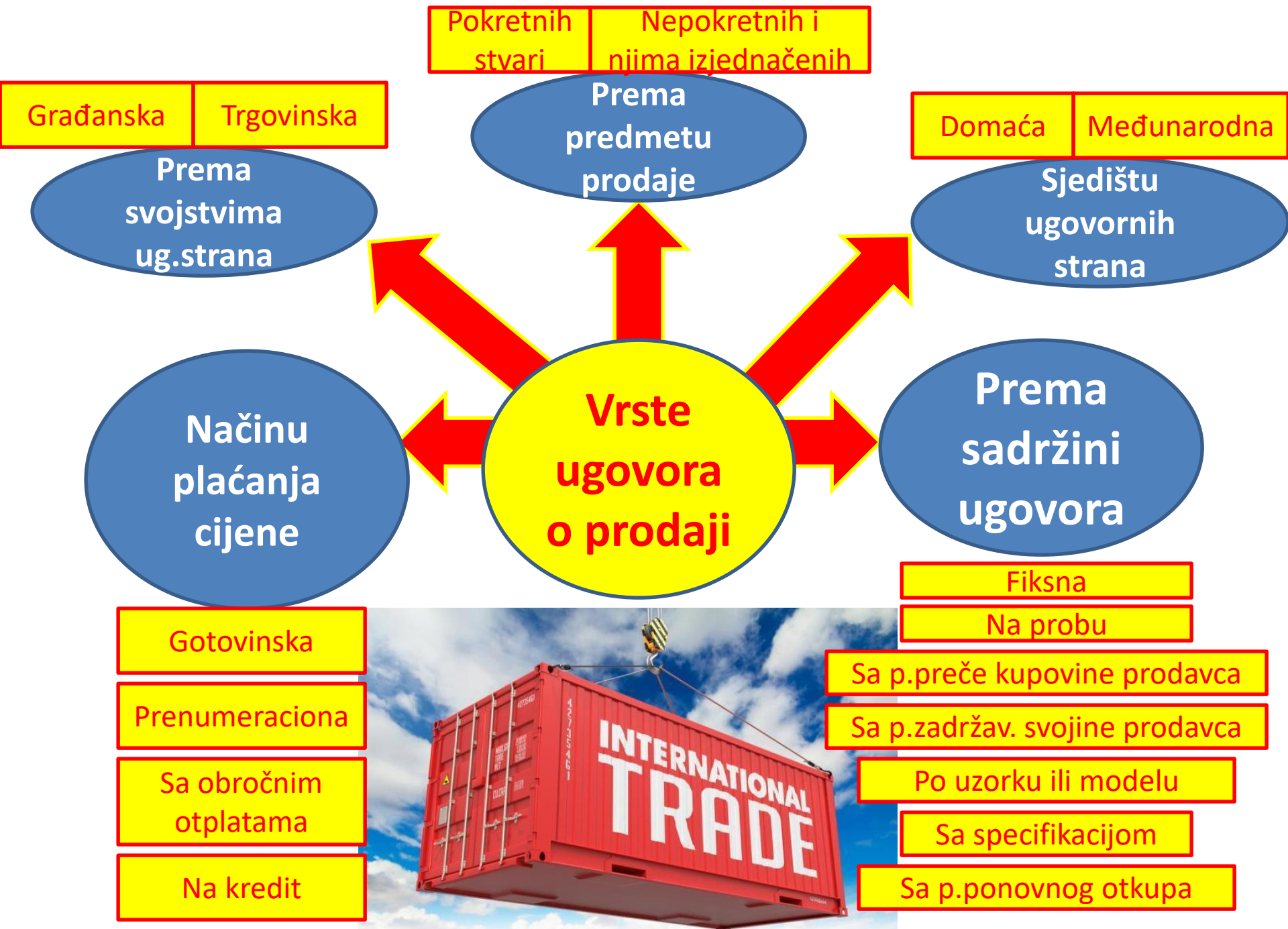
Kombinovani sistem

-Izvoz iz 1 u 2 državu
-Ponuda i prihvata u razl.drž
-Isporuka na teritoriji 2d u odn. na radnje ponude i prihvata

1SL – izvozno preduzeće ima konsignac. pkladište u inostr.

2SL – strani subj.kupuje robu u dr.zemlji pa je u istoj prodaj

DOMAĆI

IZVORI PRAVA UGOVORA O PRODAJI

MEĐUNARODNI

ZAKON O OBLIGACIONIM
ODNOSIMA

OPŠTE UZANSE ZA PROMET
ROBE 1954.

POSEBNE UZANSE O PROMETU
ROBE

POSLOVNI OBIČAJI

KONVENCIJA UN O
MEĐUNARODNOJ PRODAJI
ROBE 1980.

KONVENCIJA UN O
ZASTARJELOSTI U OBLASTI
MEĐUNARODNE PRODAJE
ROBE 1980.

KONVENCIJA O
PREDSTAVLJANJU U
MEĐUNARODNOJ PRODAJI
ROBE, 1983.

TIPSKI UGOVORI I OPŠTI
USLOVI POSLOVANJA

Ratifikovana 1988 godine

Dvojnost mat-p regulisanja

KONVENCIJA UN O MEĐUNARODNOJ PRODAJI ROBE 1980.

Oblast primjene Konvencije

Punovažnost ugovora

Isključenje primjene Konvenc.

Oblast primjene Konvencije

Međ.karak K i poštov.savjesn

Opšta načela i Međ.privat.p

Utvrdjivanje namjere ug.stran

Primjena običaja

Određivanje sjedišta ug.stran

Forma ugovora

stvaranje unifik.p međ.
prodaje od krucijalnog značaja

Prve oblike unifik.p međ. prod.
robe - *lex mercatoria*

Unifikacija

Nova *lex mercatoria* donosi i
eru Uniformnog globalnog
doba

Uniformno globalno doba (CUGE) počiva i podrazumijeva postojanje tri preduslova.

Prvo, donošenje *lingua franca-e*, **zajedničkog – jedinstvenog teksta** koji se može jednako uspješno primijeniti u međunarodnoj zajednici - Bečka konvencija.

Drugo, potrebno je upućivati na **konstantno korišćenje pomagala odnosno alatki**: sudske prakse (međunarodnih precedenata), pravne doktrine i legislativne istorije.

Treće, se najcjelishodnije može postići uz prisustvo međunarodnih sudova, tribunala koji još nijesu **usvajanje i jedinstvena primjena i tumačenje Konvencije** snovani.

Uniformnost u primjeni K se naslućuje, a onda i unapr. kroz njena tri razv. faktora

Prvi se odnosi na samu genezu nastanka i trinaestogodišnji napor da se stvori jedinstveni tekst, odnosno jedinstveni instrument čiji je cilj otklanjanje barijera u trgovinskom pravu.

Drugi na, “usvajanje jednoobraznih pravila koja regulišu ugovore o međunarodnoj prodaji robe”, sa ciljem prevazilaženja različitih društvenih, ekonomskih i pravnih razlika i tako “doprinosi uklanjanju pravnih prepreka u međunarodnoj trgovini i promociji razvoja međunarodne trgovine”.

Treći faktor, se odnosi na interpretacijski putokaz člana 7 (1) kojim se upućuje na “njen međunarodni karakter i potrebu da se promoviše jednoobraznost u njenoj primeni”.

nekoliko jezičkih verzija - omogućava tumaču da za pomoć u interpretaciji konsultuje druge oficijelne verzije BK

jezik i struktura BK **proizvod je konsenzusa** predst. različitih pravnih i društvenih sistema

BK usvaja **koncept bitne povrede ugovora**, a originarno ovaj pojam ima različita značenja u sistemima kontin. i anglos. prava, npr. britanskog i švajcarskog pravnog poretka

Koncept bitne povrede - **sačinjen** kombinov. različitih elem. teorije o garanciji (UK) i teorije o odgovornosti (Swiss).

Institut bitne povrede ugovora je **tipičan** međ. pravni koncept koji se kao takav mora i interpr.

Ipak, praksa je pokazala, da uprkos namjerama redaktora BK i *lingua franca* BK, **različite države različito tumače** odredbe ovog instrumenta.

Termini i koncepti BK **moraju** biti interpr. nezav. od značenja koja im se tradicionalno mogu pripisati u okviru nacionalnih pravnih sistema

postojanje uniformnog teksta nema značaja ukoliko se ne obezbjedi i njegova jednoobrazna upotreba

Uniformna interpretacija Bečke konvencije se javlja kao posljedica "prirodne tendencije u percipiranju međunarodnog teksta kroz paradigmu domaćeg prava".

Osnovni metod u ostv. efekt. uniformnosti je autonomna interpretacija, koja počiva na:
1) usvajanju *lingua franca*-e pravnih instituta i termina nezavisno od njihovih značenja u nacionalnim pravnim sistemima,
2) upotrebi komparativne analize sudske prakse,
3) pravnoj doktrini i
4) legislativnoj istoriji.

Sudovi, kao stvar principa i zdravog razuma, morali razmotriti jurisprudenciju koju su strani sudovi razvili tumačeći Konvenciju

U početku- relativno mali broj ovih odluka koje su bile dostupne tumačima prava Konvencije širom svijeta.

Ovo je olakšano kreiranjem baza podataka koje sadrže CISG odluke iz različitih zemalja

Objavljen veliki broj odluka a više od pola njih je na engleskom jeziku.

Ove sudske presude su deponovane u tri baze podataka:

CLOUT- UNCITRAL-ove baza sudskih presuda, gdje svaka država članica dostavlja presude preko nacionalnih korespondenata.

CISG Pace Law School-a, koji je do sada objavio oko 2.000 slučajeva, komentara i drugih materijala. U izradi ovog rada u najvećoj mjeri je korišćena Pace Law School-a baza podataka, uz analizu 68 sudskih presuda iz oblasti bitne povrede ugovora.

UNILEX-UNIDROIT-a baza

Rano, neosnovano i pretenciozno govoriti o ustanovljavanju međ. precedenta koji će imati obavez. snagu (*binding authority*) u odnosu na sve kasnije donešene odluke.

Realan, objektivan i osnovan prijedlog bi se kretao u pravcu razmatranja strane sud. odl. odnosno *ratio decidendi* –a iste.

analizu *travaux preparatoires* -postupaka i rasprava koji su vodili donošenju Konvencije.

Značaj legislativne istorije se razlikuje u zavisnosti od tipa pravnog sistema.

Zemlje kont. pr. sistema često dozvoljavaju sudovima da tumače pravne odredbe pribjegavajući legislativnoj istoriji pojedinačne legislative.

Nasuprot tome, legisl. istorija nije često korišćena od str. sudova većine zemalja angl. pravnog sistema, kao što je Engleska.

Pribjegavanje legislativnoj istoriji, ipak treba biti ograničeno na sljedeća razmatranja.

Prvo, Bečka konvencija „ima sopstveni život“, te se njene odredbe moraju tumačiti nezavisno i dinamično. Zato, originalna namjera kreatora nacrtu (sadržanog u *travaux preparatoires*) podrazumijeva samo samo jedan način za tumačenje Konvencije.

Drugi razlog zašto legislativnu istoriju Bečke konvencije treba uzeti u razmatranje sa opreznošću je što *travaux preparatoires* mogu ponekada biti u koliziji sa ciljem uniformnosti tumačenja.

Originalni, neusvojeni nacrti Konvencije mogu voditi do različitih interpretacija specijalnih odredbi, suprotstavljenih interpretacija sadržanih u legislativnoj istoriji te tako produbiti pitanja pred sudom.

Redaktori Konvencije su pretpostavili da će Bečku konvenciju tumačiti nacionalni sudovi, ipak ostala je nada da bi postojanje jake političke volje, finansijske podrške i namjere moglo proizvesti i generisanje tribunala sa mandatom uniformnog tumačenja Konvencije.

Sa namjerom sujećenja prakse nacionalnih sudova da koncepte Bečke konvencije interpretira upotrebom nacionalnih tehnika, Felemegas upućuje na potrebu jačanja sudske prakse.

Nadalje sugeriše da tribunali i sudovi, primjenjujući Bečku konvenciju moraju cijeniti namjeru redaktora. Član 7(1) potencira njen međunarodni karakter kao i cilj postizanja uniformnosti potencirajući u tom smislu značaj diskusija u akademskoj zajednici.

KONVENCIJA UN O MEĐUNARODNOJ PRODAJI ROBE 1980.

Oblast primjene Konvencije

(1) Ova konvencija primenjuje se na ugovore o prodaji robe zaključene između strana koje imaju svoja sedišta na teritorijama različitih država:

- (a) kad su te države države ugovornice; ili
- (b) kad pravila međunarodnog privatnog prava upućuju na primenu prava jedne države ugovornice.

Ova konvencija se ne primenjuje na prodaje:

- (a) robe kupljene za ličnu ili porodičnu upotrebu ili za potrebe domaćinstva, izuzev ako prodavac u bilo koje vreme pre ili u trenutku zaključenja ugovora nije znao niti je morao znati da se roba kupuje za takvu upotrebu;
- (b) na javnoj dražbi;
- (c) u slučaju zaplene ili nekog drugog postupka od strane sudskih vlasti;
- (d) hartija od vrednosti i novaca;
- (e) brodova, glisera na vazdušni jastuk i vazduhoplova;
- (f) električne energije.

Punovažnost ugovora

Ovom konv. se reguliše samo zaključ. ug. o prodaji i prava i obav.prod. i kupca koje proističu iz takvog ug. Posebno, izuzev ako nije izričito dr. predv. ovom konv., ona se ne odn. na: (a) punovaž. ug., bilo koji od njegovih odred. ili običaja; (b) dejstvo koje bi ug. mogao imati na svojinu prodate robe.

Isključenje primjene Konvenc.

Ova konvencija se ne primenjuje na odgov. prodavca za smrt ili telesne povrede koje bi roba prouzrokovala bilo kom licu.

Str. mogu isključiti primj ove konv. ili, pod rezervom odr. Čl. 12, odstupati od bilo koje od njenih odr. ili izmij njih. dejstvo.

Prilikom tumačenja ove konv. vodiće se računa o njenom međ. karakteru i potrebi da se unapredi jednoobraz. njene primene i poštovanje savesnosti u međunarodnoj trgovini.

Pitanja koja se tiču materija uređenih ovom konv. a koja nisu izričito rešena u njoj, rešavaće se prema opštim načelima na kojima ova konv. počiva ili, u odsustvu tih načela, prema pravu merodavnom na osnovu pravila međ. privatnog prava.

Međ.karak K i poštov.savjesn

Prilikom tumač. ove konv. vodiće se računa o njenom međ. kar. i potrebi da se unapredi jednoobr. njene prim. i poštov. savesn. u međ. trgovini

Opšta načela i Međ.privat.p

Pitanja koja se tiču mat. uređenih ovom konv. a koja nisu izričito rešena u njoj, rešavaće se prema opš. nač. na kojima ova konv. počiva ili, u odsustvu tih načela, prema pravu merodav. na osnovu pravila međ.privatnog prava.

Utvrđivanje namjere ug.stran

(1) U smislu ove konvencije, izjave i druga ponašanja jedne strane tumačiće se u skladu sa njenom namerom kada je druga strana znala tu nameru ili joj ta namera nije mogla biti nepoznata.

(2) Ako prethodni stav ne može da se primeni, izjave i druga ponašanja jedne strane tumačiće se onako kako bi ih razumno lice istih svojstava kao druga strana shvatila u istim okolnostima.

(3) Prilikom utvrđivanja namere jedne strane ili shvatanja koje bi imale razumno lice, vodiće se računa o svim relevantnim okolnostima slučaja uključujući njihove pregovore, praksu koju su strane međusobno uspostavile, običaje i svako docnije ponašanje strana

Primjena običaja

(1) Strane su vezane običajima sa kojima su se složile, kao i praksom uspostavljenom među njima.

(2) Ako nije drukčije dogovoreno, smatra se da su strane prećutno podvrgle svoj ugovor ili njegovo zaključenje običaju koji im je bio poznat ili morao biti poznat i koji je široko poznat u međunarodnoj trgovini i redovno ga poštuju ugovorne strane u ugovorima iste vrste u odnosnoj struci.

Određivanje sjedišta ug.stran

ako jedna strana ima više sedišta, uzima se u obzir sedišta koje ima najtešnju vezu sa ugov. i njegovim izvrš., imajući u vidu okol. koje su bile poznate str. ili koje su strane imale u vidu u bilo koje vreme pre ili u tren. zaključenja ugovora;

ako jedna strana nema sedišta, uzeće se u obzir njeno redovno boravište.

Forma ugovora

Ugovor o prodaji ne mora da se zaključi niti potvrdi u pismenoj formi niti je podvrgnut bilo kojim drugim zahtevima u pogledu forme.

On se može dokazivati na bilo koji način, uključujući svedoke.

Zaključenje ugovora o međunarodnoj prodaji

Ponuda bez obaveza
(*free offer, sine obligo*)

Čvrsta-ultimativna ponuda
(*l'offre ultimatum*)

Ponuda za poziv na pregovore
(*l'offre de demande de negociation*)

(1) Predlog za zaključenje ugovora upućen jednom ili više određenih lica predstavlja ponudu ako je dovoljno određen i ako ukazuje na nameru ponudioca da se obaveže u slučaju prihvatanja. Predlog je dovoljno određen ako označava robu i izričito ili prećutno utvrđuje količinu i cenu ili sadrži elemente za njihovo utvrđivanje.

(2) Predlog upućen neodređenom broju lica smatraće se samo kao poziv da se učine ponude, izuzev ako lice koje čini takav predlog jasno ne ukaže na suprotno.

- Ponuda proizvodi dejstvo od trenutka kad stigne ponuđenome.
- Ponuda, čak i kad je neopoziva, može da se povuče ako je povlačenje stiglo ponuđenome pre ili u isto vreme kad i ponuda.

Sve dok se ugovor ne zaključi, ponuda može da se opozove, ako opoziv stigne ponuđenome pre nego što je on otposlao svoj prihvrat.

Ponuda, međutim, ne može da se opozove:

- (a) ako je u njoj naznačeno, bilo time što je određen rok za prihvatanje ili na drugi način, da je neopoziva;
- (b) ako je ponuđeni razumno verovao da je ponuda neopoziva i ponašao se saglasno tome.

Ponuda, čak i kad je neopoziva, prestaje da važi kad izjava o njenom odbijanju stigne ponudiocu.

PRIHVAT PONUDE

(1) Izjava ili drugo **ponašanje** ponuđenog koje ukazuje na saglasnost s ponudom smatra se prihvatanjem. Čutanje ili nečinjenje, samo po sebi, ne znači prihvatanje.

(2) Prihvatanje ponude proizvodi **dejstvo od trenutka** kad izjava o saglasnosti stigne ponudiocu. Prihvatanje će biti bez dejstva ako izjava o saglasnosti ne stigne ponudiocu u roku koji je on odredio ili ako nije odredio rok u razumnom roku, vodeći računa o okolnostima posla i brzini sredstava komunikacije koje je koristio ponudilac. Usmena ponuda mora biti prihvaćena odmah, izuzev ako okolnosti ne ukazuju na suprotno.

(3) Međutim, ako na osnovu ponude, prakse koju su strane između sebe uspostavile ili običaja, prihvatanje ponuđenog može biti izraženo **izvršavanjem neke radnje**, kao što je ona koja se odnosi na odašiljanje robe ili plaćanje cene, bez obaveštenja ponudioca, prihvatanje proizvodi dejstvo u trenutku kad je radnja izvršena pod uslovom da je ona izvršena u rokovima predviđenim u prethodnom stavu.

(1) Odgovor na ponudu koji ukazuje na prihvatanje, a **koji sadrži dodatke, ograničenja ili druge izmene** jeste odbijanje ponude i predstavlja obratnu ponudu.

(2) Međutim, odgovor na ponudu koji ukazuje na prihvatanje ali **koji sadrži dopunske ili različite uslove koji suštinski ne menjaju uslove ponude** predstavlja prihvatanje, izuzev ako ponudilac bez neopravdanog odlaganja stavi usmeno prigovor na razlike ili pošalje obaveštenje u tom smislu. Ako on tako ne postupi, ugovor je zaključen prema sadržini ponude sa izmenama koje se nalaze u prihvatanju.

(3) **Dopunski ili različiti uslovi koji se odnose**, pored ostalog, na cenu, plaćanje, kvalitet i količinu robe, mesto i vreme isporuke, obim odgovornosti jedne ugovorne strane u odnosu na drugu ili na rešavanje sporova, smatraće se da suštinski menjaju uslove ponude.

ZAKLJUČENJE UGOVORA

Ugovor o prodaji zaključen je u trenutku prihvatanja ponude u skladu sa odredbama ove konvencije.

OBAVZE PRODAVCA

Prodavac je dužan da na način predviđen ugovorom i ovom konvencijom isporuči robu, preda dokumente koji se na robu odnose i prenese svojину na robu.

Roba se odmah stavlja na raspolaganje kupcu

Prodaja uz dispoziciju

Prodaja sa isporukom

Predaja robe se odlaže do sporazumno utvrđenog mom

Rok isporuke

Tačan dan
Okvirno

Čvrsti rokovi
Gipki rokovi

Dužnička docnja k
Povjer.docnja prod

„immediate“,
„prompt“, „quick“

Mjesto isporuke

Mjesto do kojeg
prodav. plaća vozar

Transportne
klauzule

Naknadni izbor
mjesta isporuke

Način isporuke

Izdvajanje, pakovanj
Predaja na prevoz...

Izdaci za usluge
javnih ustanova

Izdaci za korišć javn
i priv uređaja i pred

Nabavka uvjerenja
Nabavka certifikata

Ambalaža

Pravila dom.prava

Posebna prav.za
prekomorske zbog vlage

-štiti upak.r +pog za pre
-primj najn.voz stava
-prim.najn car tar. z.opr
- odg.sanit i zdravsten

? Čiste teretnice

ODSTUPANJE UGOVORENE I ISPORUČENE KOLIČINE I KVALITETA

KOLIČINA

oko – cirka – 5%
Nekad od 1%-10%

Ženev.tipski žitarice 10%
Ženev.tipski rezana gr 10%
Djelimični tereti 5%

Isporuka više količine
Isporuka manje količine

Kod „fob“ isporuka prilagođ
se kapacitetu broda

Prigovori u roku od 3m

Kvantit prijem po robn.doku
Oboriva pretpostavka

Kratak rok / reekspedicija
Prig.sa tačnim nav.odstup

KVALITET

Prema stanju stvari u mom
prelaska rizika

Podnošenje prigovora 6m
Ako ima garant.rok i 30d
nak. roka ako je otktr.u roku

Uobičajeni – merkantilni kv
„FAQ“- fair average quality

Kv.dov određ ako je određ
vrsta, stepen u vrsti i stanje

Klauzule egzoneracije

U momentu prijema
isporuke

Moguće odlaganje do
prispjeća rob.dok za utvrđ

U skladu sa specifik.ili uzork
Komisijski/dr vjerodos način

SEV – na trošak prod prije
otpreme robe + dostava dok

Posebna pravila za robu u
originalnom pakovanju – isp
se pakovanje a ne sadržina
Kasniji nedo-skrivene mane

Izvršenje
Raskid
Smanjenje cijene

SANKCIJE ZBOG NEDOSTATKA SAOBRAZNOSTI

**PRAVO KUPCA DA ZAHTIJEVA
ISPUNJENJE UGOVORA**

Ako je proiv.prodavac – da otkloni nedostatak
Odn na određ stv – ispor. te ili dijela koji nedosta.
Po rodu – ispor.novih + dijela + nedost.količine

**PRAVO KUPCA DA ZAHTIJEVA
RASKID UGOVORA (nesaob)**

Ako to predstavlja bitnu povredu ugovora
Kratak rok u kome može da traži i obavijesti o
nesaglasnosti ili da zahtijeva ispunjenje ugovora

Prodav – zadržava p.da isporuči dio ili količ koja
nedostaje ili drugu stvar ako to ne stvara ni
neprilike ni nerazumne troškove

Kupac može odred.nkn rok za isporuku
ili izvrš.opravke – ako ne – zahtijevati
izvršenje, smanjiti cijenu ili traž.raskid

Ako nije postigao ispunjenje ili tražio ras = smanj.c / Isporuka veće količine – primiti ili odbiti

**OBAVEZA PRODAVCA DA
PREDA ROBNA DOKUMENTA**

Kompletne konosmane... Polise i sertifikate...
Račune i kopije računa ... Fitosdanitarni certifikati..
Certifikati o porijeklu robe

Veliki značaj imaju i sledeća dokumenta:
Uvjerenje o porijeklu
Trgovinske fakture / Konzularne fakture
Dokumenta osiguranja / Skladišni list
Nalog za isporuku / uvj.o težini
Uvj.o kvalitetu / uvj.o izvrš analizi

OSTZALE OBAVEZE PRODAVCA

Da obezbijedi transport robe
Da osigura robu

PLAĆANJE KUPOVNE CIJENE

Predaja sume novca
Ako je prema težini = neto
Mjesto rok i način plaćanja

Mjesto – ugovoreno ili neug
Ako ne – sjedište/borav pro

Ako je sa predajom stvari ili
dokum. – u tom mjestu

Plaćanje prije isporuke
„in advance“, „pre payment“

Plaćanje sa isporukom
„document against delivery“

Plaćanje nakon isporuke

Klizne cijene

Sankcije za neplaćanje:
Izjava da plati ili raskid

Ostavlja rok – pa ako ne pl
zaht. plaćanje ili raskid u kr.r

Ako raskida – ima pravo na
naknadu štete

OBAVEZE KUPCA

PRIJEM ISPORUKE

Preduzme nužne radnje za
prijem robe

Naknadni rok za u
razumnom trajanju

Često od prijema isporuke
zavisi određivanje cijene

OSTALE OBAVEZE

Akcept mjenice, otvar.akred,
polaganje bankarske garanc

Zabrana reeksporta
(triangulacione trgovine)

Prenos prava svojine

Francusko shvatanje

U mom zaključenja ugovora

Srednjeevropsko shvatanje

Predaja kupcu

Angloameričko shvatanje

Odlučujuća volja ugov.stran

Prelaz rizika i troškova

Francusko shvatanje

U mom zaključenja ugovora

Srednjeevropsko shvatanje

Predaja kupcu

Angloameričko shvatanje

Odlučujuća volja ugov.stran

Srednja grupa

Potrebna je predaja stvari a
rizik prelazi u mom.zaključ
ugovora o prodaji

Skandinavsko pravo

Vezuje se za fakt otpreme
stvari – u tren isporuke

BITNA POVREDA UGOVORA

bitna povreda ugovora ključni institut, s obzirom da predstavlja osnovni uslov za ocjenu prava na raskid ugovora i prava na isporuku druge robe kao zamjene

Oštećena strani ima p. da raskine ug. uvijek:

- a) kada **neizvršenje** obaveze druge ugovorne strane predstavlja bitnu povredu ugovora;
- b) kada se **djelimično neizvršenje ili nedostatak saobraznosti** smatra bitnom povredom ugovora;
- c) kada je **prije isteka roka** za izvršenja obaveze druge ugovorne strane **jasno** da će doći do bitne povrede ugovora;
- d) kada **neizvršenje** bilo koje obaveze jedne strane, koje se odnosi na jednu isporuku kod ugovora sa **uzastopnim isporukama**, predstavlja bitnu povredu ugovora
- e) kada na osnovu **neizvršenja** bilo koje obaveze jedne strane u odnosu na bilo koju **uzastopnu isporuku**, druga strana može osnovano zaključiti da će doći do bitne povrede ugovora u odnosu na **buduće isporuke**

Kupac ima pravo da zahtijeva isporuku druge robe kao zamjene onda kada nedo. saobraz. predst. bitnu povredu ugovora.

“britka” sredstava - raskid ugovora i zahtj. za isporuku druge robe kao zamjene
“laka” sredstava – nak.štete i sniž. cijene

polazi se od određivanja da li je došlo do povrede ugovora i da li je ta povreda bitna

Za bitnu povredu ugovora, **KUPAC** ima pr. da:

- (1) **zahtijeva** od prodavca da **izvrši** svoju obavezu i da mu odredi **dodatni rok** razumne dužine za izvršenje obaveze;
- (2) **zahtijeva** od prodavca da **isporuči drugu** robu kao zamjenu ili da **otkloni nedostatak** popravkom, u slučaju nesaobraznosti robe;
- (3) **raskine** ugovor ako prodavac ne izvrši obavezu koja predstavlja bitnu povredu ugovora;
- (4) **raskine** ugovor ako je roba **dijelom isporučena ili je isporučena, ali nesaobrazna** ugovoru, (I) pošto je kupac saznao ili morao saznati za povredu, ili (II) ako prodavac nije izvršio obavezu po isteku dodatnog roka razumne dužine, ili (III) ako je prodavac ponudio otklanjanje neizvršenje ugovora, i u roku koji mu je ostavljen od kupca ga nije otklonio;
- (5) **raskine** ugovor u odnosu na zadocnjelu isporuku, u razumnom roku računajući od trenutka kad je saznao da je isporuka izvršena;
- (6) prihvati ispor. i snizi cijenu za nesaob. robu;
- (7) zahtijeva naknadu štete.

kupčevo pravo da raskine ugovor jače od prodavčevog prava da otkloni neizvršenje

za kupca bilo znatno sigurnije da, prije nego što se opredjeli za raskid ugovora, prihvati prodavčevu ponudu da otkloni nedostatak

Bečka konvencija takođe pruža mogućnost djelimičnog raskida

kupac može raskinuti ugovor u cjelini samo ukoliko se djelimičnim neizvršenjem prouzrokuje šteta koja drugu ugovornu stranu suštinski lišava koristi koju je ova očekivala od ugovora

PRODAVAC kao oštećena ug. strana ima pr.da:

- (1) zahtijeva od kupca da **plati cijenu, preuzme** isporuku ili da **izvrši** dr ob. (izvršenje u naturi);
- (2) odredi dodatni **razumni rok** za izvršenje obaveze od strane kupca;
- (3) **raskine ugovor** (u razumnom roku), ukoliko je kupac platio ugovornu cijenu i ukoliko je bitna povreda ugovora konstituisana usljed bilo koje druge povrede, osim zadocnjelog ispunjenja,
  - (i) pošto je prodavac saznao ili morao saznati za bitnu povredu ugovora, ili
  - (ii) po isteku dodatnog roka koji je odredio prodavac, u kome kupac ne izvrši obavezu ili izjavi da obavezu neće izvršiti;
- (4) **raskine ugovor**, ako je kupac platio cijenu u docnji, ukoliko je izjava o raskidu učinjena prije nego što je prodavac saznao za to izvršenje;
- (5) **raskine ugovor**, ako kupac nije platio kupovnu cijenu;
- 6) zahtijeva **naknadu štete**.

prodavac mora odrediti da li je kupac počinio bitnu povredu ugovora ili obaveza

ugovor sa uzastopnim isporukama:

- a) mogućnost raskida u slučaju neizvršenja obaveze koja se odnosi na jednu isporuku,
- b) mogućnost raskida ugovora za ubuduće – *pro futuro* i
- c) mogućnost raskida cijelog ugovora – *ab initio*

BK nije usvojila sistem raskida ugovora *ipso iure*, za ostvarenje raskida je potrebno obavještanje druge strane o namjeri raskida.

Preporučljivo je da obavješ. sadrži razloge raskida i da bude dato u pismenoj formi

raskid neće proizvoditi dejstva na ugovorne odredbe o rješavanju sporova ili na bilo koju odredbu ugovora kojom se uređuju prava i obaveze strana poslije raskida ugovora, dok će se obje ugovorne strane osloboditi obaveza što su ih imale prema ugovoru

Restitucija onoga što je primila na osnovu ugovora je obaveza, kako ugovorne strane koja je počinila povredu, tako i strane vjerne ugovoru

Ukoliko ugovorna strana koja želi da raskine ugovor nije u mogućnosti da primljeno vrati u suštinski istom stanju u kome ga je primila, ona gubi pravo na raskid ugovora.

Pribjegavanje pravu na naknadu štete nema za cilj povraćaj u pređašnje stanje već stavljanje povjerioca u isti imovinski položaj u kome bi se nalazio da je obaveza bila izvršena na vrijeme i saobrazno ugovoru (tzv. pozitivni ugovorni interes- interes ispunjenja).

Da bi se utvrdila visina naknade štete, treba poći od gubitka koga je, usljed neispunjenja, pretrpjela imovina povjerioca, odnosno treba utvrditi razliku između imovinskog stanja povjerioca koje bi postojalo da je ugovor ispunjen i stanja u kome se on stvarno nalazi.

Kada se ugovor raskine visina naknade štete se može utvrđivati prema modelu:

- (1) kupovine ili prodaje radi pokrića;
- (2) tekuće ili tržišne cijene i
- (3) unikatne robe.

Trasportne klauzule

Dva dijela klauzule – označenje vlastitog imena i opredjeljenje mjesta

Obaveze prodavca rastu stepenasto

Rizik i troškovi istovremeno prelaze sa prodavca

Klauzule ne poznaju simboličnu predaju

Zajedničke obaveze prod. – ambalaža, kontrola, pružanje pomoći kupcu

Podjela

isporuka u mjestu

isporuka uz otpremu

isporuka u mjestu opredjeljenja

Podjela klauzula po revizijama
Incoterms-a

Odredbe "E" tipa

roba se stavlja na raspolaganje kupcu u prostorijama prodavca

Odredbe "F" tipa

prodavac je dužan da preda robu prevoziocu kojeg je odredio kupac

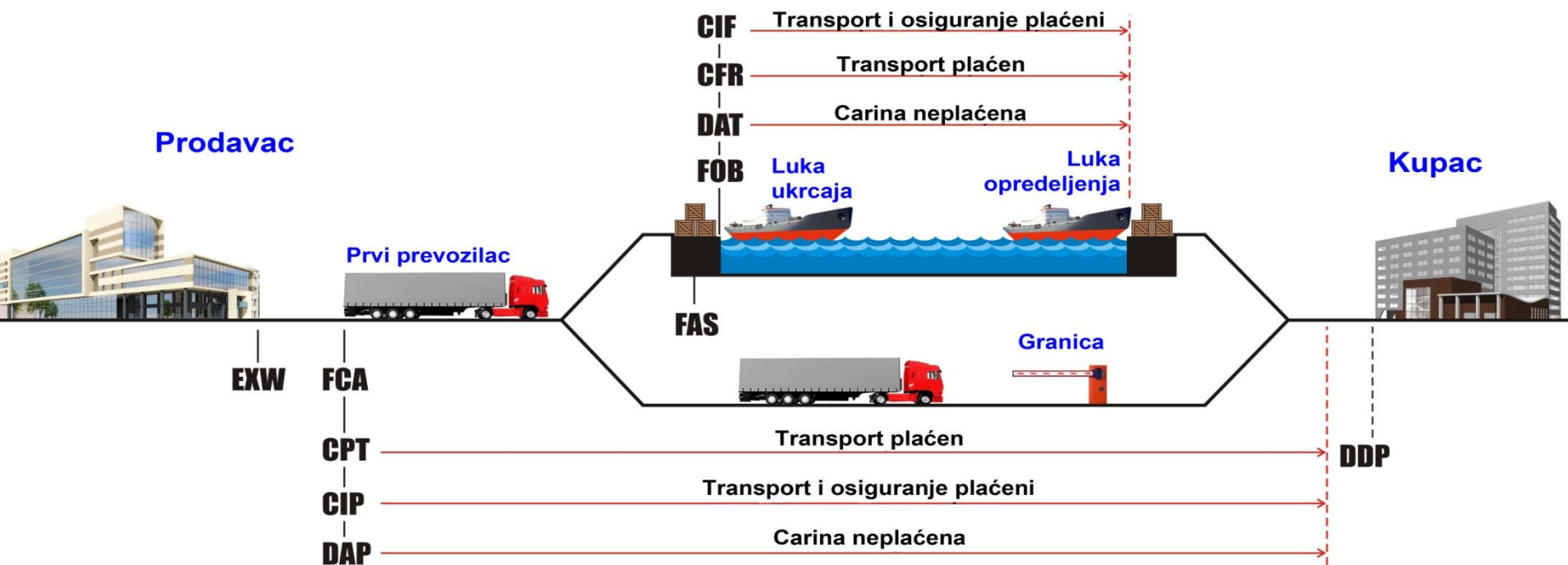
Odredbe "C" tipa

prodavac je dužan da ugovori prevoz, bez preuzimanja rizika gubitka ili oštećenja robe i naknadnih troškova

Odredbe "D" tipa

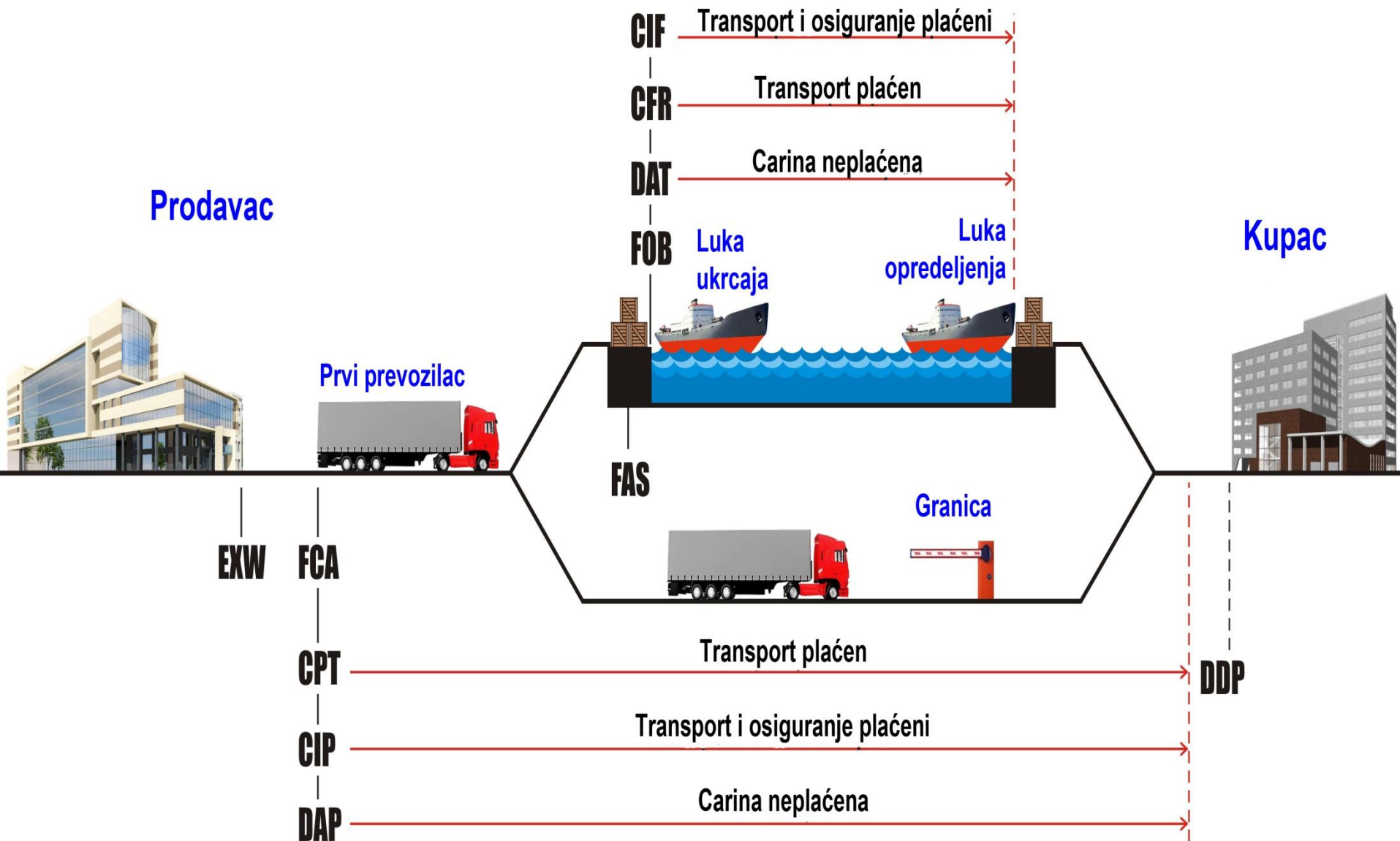
prodavac je dužan da snosi sve troškove i rizike vezane za dopremu robe u određenu zemlju opredjeljenja

INCOTERMS 2010: Prelazak rizika sa prodavca na kupca

Incoterms 2010	IZVOZ - CARINSKA DEKLARACIJA	TRANSPORT DO LUKE IZVOZA	ISTOVAR KAMIONA U LUCI IZVOZA	UTOVARNI TROŠKOVI U LUCI IZVOZA	VOZARINA DO LUKE UVOZA (u pomorskom i vazdušnom transportu)	TROŠKOVI ISTOVARA U LUCI UVOZA	UTOVAR NA KAMION U LUCI UVOZA	VOZARINA DO MJESTA OPREDELJENJA	OSIGURANJE	UVOZ CARINJENJE	UVOZNE DAŽBINE
EXW	Kupac	Kupac	Kupac	Kupac	Kupac	Kupac	Kupac	Kupac		Kupac	Kupac
FCA	Prodavac	Prodavac	Kupac	Kupac	Kupac	Kupac	Kupac	Kupac		Kupac	Kupac
FAS	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Kupac	Kupac	Kupac	Kupac	Kupac		Kupac	Kupac
FOB	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Kupac	Kupac	Kupac	Kupac		Kupac	Kupac
CFR	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Kupac	Kupac		Kupac	Kupac
CIF	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Kupac	Kupac	Prodavac	Kupac	Kupac
CPT	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac		Kupac	Kupac
CIP	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Kupac	Kupac
DAT	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac		Kupac	Kupac
DAP/DDU	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac		Kupac	Kupac
DDP	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac	Prodavac		Prodavac	Prodavac

INCOTERMS 2010: Prelazak rizika sa prodavca na kupca

Incoterms® 2010

by the International Chamber of Commerce (ICC)

		FABRIKA	PREVOZILAC	UZ BOK BRODA	NA BROD	GRANICA	LUKA OPRED.	FRANKO OBALA	MJESTO OPREDELJENJA	KUPČEVO SKALDIŠTE	NAČIN TRANSPORTA		
E	FRANKO FABRIKA	EXV	[Red bar from FABRIKA to MJESTO OPREDELJENJA]							D d	UGOVORENO MJESTO	[Icon: Airplane]	
	FRANKO PREVOZILAC	FCA	[T] D	[Red bar from PREVOZILAC to MJESTO OPREDELJENJA]							d	UGOVORENO MJESTO	[Icon: Truck]
F	FRANKO UZ BOK BRODA	FAS	D	[Red bar from UZ BOK BRODA to MJESTO OPREDELJENJA]							d	LUKA OTPREME	[Icon: Ship]
	FRANKO BROD	FOB	D	[Red bar from NA BROD to MJESTO OPREDELJENJA]							d	LUKA OTPREME	[Icon: Ship]
C	TROŠKOVI I VOZARINA	CFR	T D	[Red bar from NA BROD to MJESTO OPREDELJENJA]							d	LUKA OPREDELJENJA	[Icon: Ship]
				TROŠKOVI I RIZIK (BEZ VOZARINE)									
				VOZARINA									
				VOZARINA									
	TROŠKOVI, OSIGURANJE I VOZARINA	CIF	T A D	[Red bar from NA BROD to MJESTO OPREDELJENJA]							d	LUKA OPREDELJENJA	[Icon: Ship]
				TROŠKOVI I RIZIK (BEZ VOZARINE)									
				VOZARINA									
	VOZARINA PLAĆENA DO...	CPT	T D	[Red bar from UZ BOK BRODA to MJESTO OPREDELJENJA]							d	LUKA OPREDELJENJA	[Icon: Ship]
				VOZARINA - TRANSPORTNE TAKSE									
	VOZARINA I OSIGURANJE PLAĆENI DO ...	CIP	T A D	[Red bar from UZ BOK BRODA to MJESTO OPREDELJENJA]							d	LUKA OPREDELJENJA	[Icon: Ship]
				TROŠKOVI I RIZIK (BEZ VOZARINE)									
				VOZARINA - TRANSPORTNE TAKSE									
D	FRANKO OBALA	DAT	T D	[Red bar from FRANKO OBALA to MJESTO OPREDELJENJA]							d	LUKA OPREDELJENJA	[Icon: Ship]
	ISPORUČENO U ...	DAP	T D	[Red bar from FRANKO OBALA to MJESTO OPREDELJENJA]							d	LUKA OPREDELJENJA	[Icon: Ship]
	ISPORUČENO OCARINJENO	DDP	T D d	[Red bar from FRANKO OBALA to MJESTO OPREDELJENJA]								LUKA OPREDELJENJA	[Icon: Ship]
				TROŠKOVI I RIZIK									
				OBAVEZE PRODAVCA									
				TROŠKOVI I RIZIK									
				OBAVEZE KUPCA									
				IZVOZNE DOZVOLE									
				UVOZNE DOZVOLE									

T OZNAČAVA OBAVEZU ZAKLJUČENJA UGOVORA O PREVOZU

(T) OZNAČAVA OVLAŠĆENJE NA ZAKLJUČENJE UGOVORA O PREVOZU

A OZNAČAVA OBAVEZU ZAKLJUČENJA UGOVORA O OSIGURANJU

Ugovor o
posredovanju
svoje ime i svoj račun

Ugovor o
zastupanju
*u ime i za račun
nalogodavca*

Ugovor o
komisionu
*u svoje ime za račun
nalogodavca*

Ugovor o
posredovanju

Dvostrano
obavezan

Teretan

Imenovan

Komutativan

Neformalan

Ugovor po
pristupu

Ugovor o
komisionu

Formalan

Ugovor o
zastupanju

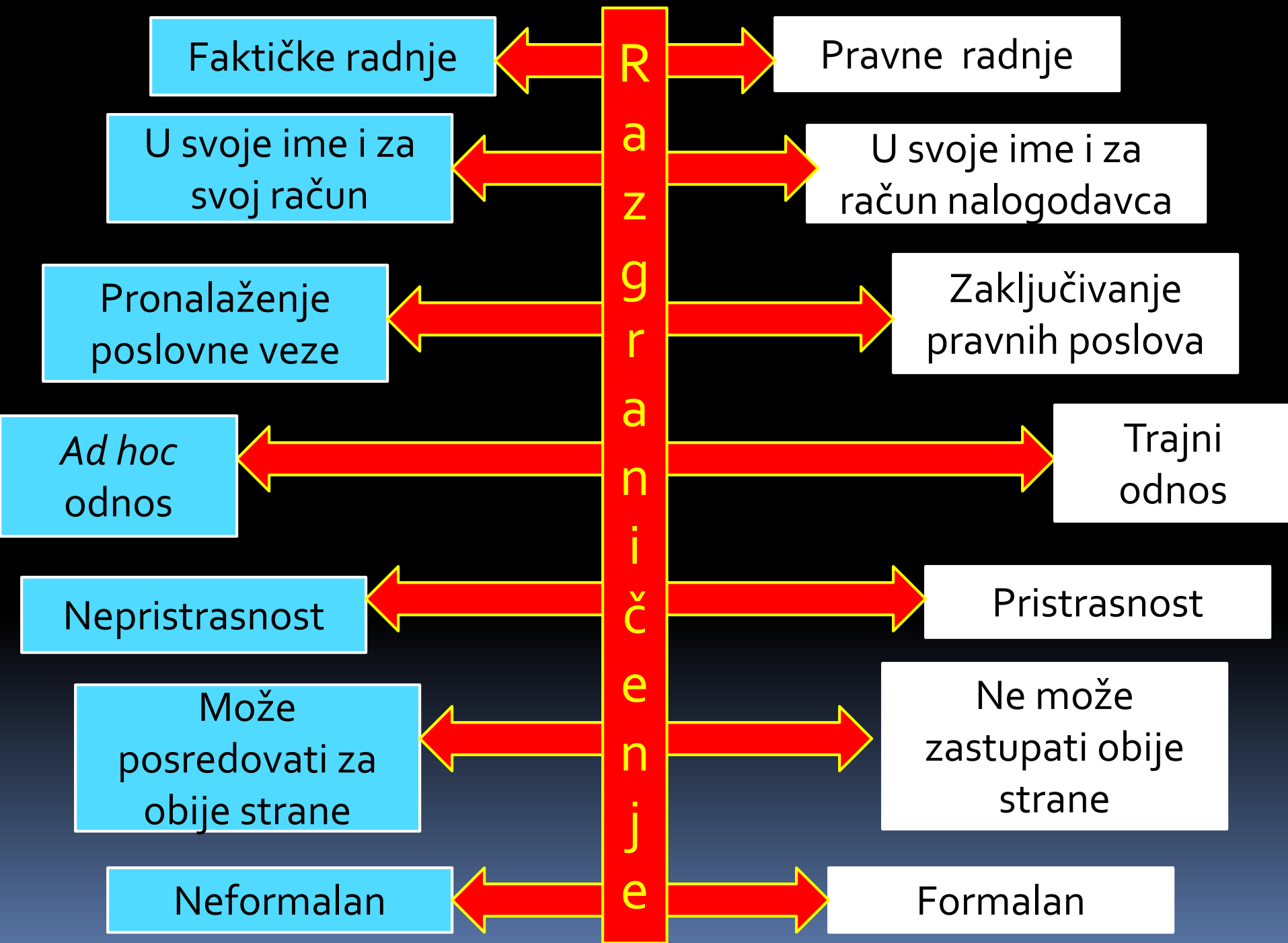

Da li nastaje direktan odnos nalogodavca i 3 lica

Kontinentalna – u čije ime istupa

Anglosaksonska – za čiji račun istupa

Zakonske obaveze

Obaveze

Ugovor o posredovanju

Izvršenja naloga

Obavještanja

Zaštita interesa obje strane

Čuvanje tajne

Vođenje dnevnika

Izdavanja zaključnice

Ugovor o zastupanju

Izvršenja naloga

Obavještanja

Staranje o inter. nalogod.

Čuavnje poslovne tajne

Učestv. u zaključenju

Vođenja dnevnika

Izdavanja zaključnice

Vraćanja stvari

Polaganja računa

Ugovor o komisionu

Izvršenja naloga

Vjernosti

Čuvanje p.nalog.

Čuvanja robe

Informisanja

Čuvanja posl.tajne

Vođenja knjiga

Obavještanja o
imenu saugovarača

Polaganja računa

Ugovorne obaveze

Ugovor o posredovanju

Posredovanje u pregovorima

Preuzimanje ispunjenja

Čuvanje uzoraka

Ugovor o zastupanju

Zaključenje ugovora

Preuzimanje ispunjenja

Polaganje računa prije roka

Prava

Ugovor o posredovanju

Ugovor o zastupanju

Ugovor o komisionu

Omogućavanja
obavljanja poslova

Omogućavanja
obavljanja poslova

Pravo obavještanja

Provizija u mom. zaklj.ug.

Provizija u mom. izvrš.

Provizija u mom. izvrš.

Posebni vidovi provizije

Del credere

Inkaso

Provizija za klijentelu

Troškovi

Pravo na naknadu trošk.

Pravo na nakn. troškova

Pravo na predujam trošk.

Pravo zaloge

Pravo zakonske zaloge

Vrste

Tgovinskog zastupništva

Prema području obavljanja

Lokalni

Generalni

Prema obimu djelatnosti

Posebni

Opšti

Prema lokaciji obavljanja

Stalni

Putujući

Prema predmetu zastupanja

Berzanski

Pomorski

U osiguranju

U turizmu

Prema odgovornosti

Obični

Del credere

Prema mjestu obavlj.djel.

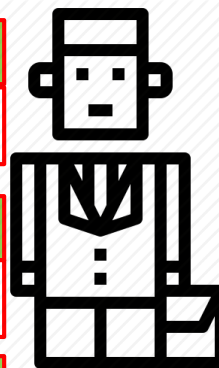
Domaći

Inostrani

Prema odnosu konkurencije

Isključive

Konkurentne

Vrste

Ugovora o komisionu

Obični komision

Star del credere komision

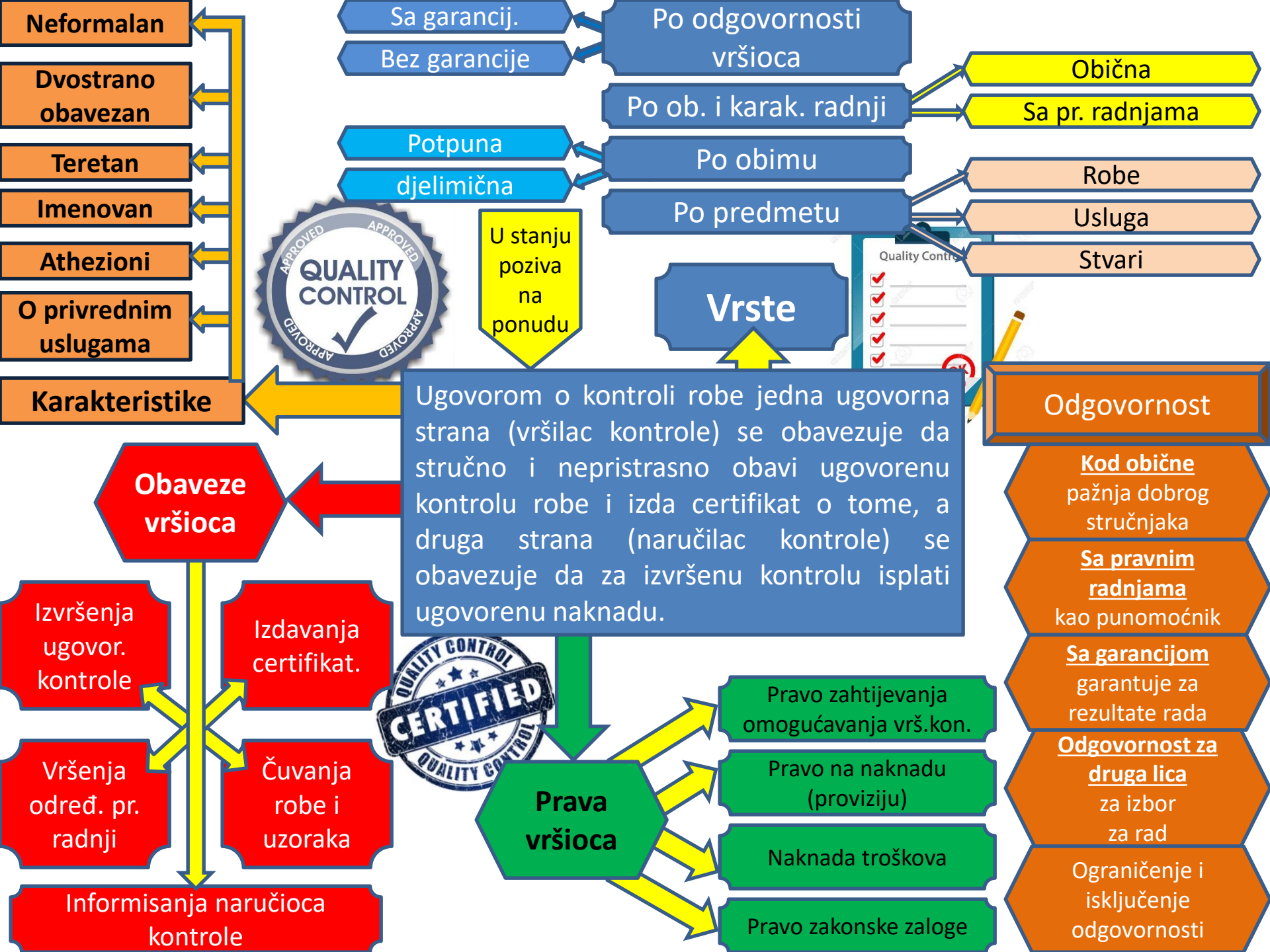
Prodajni komision

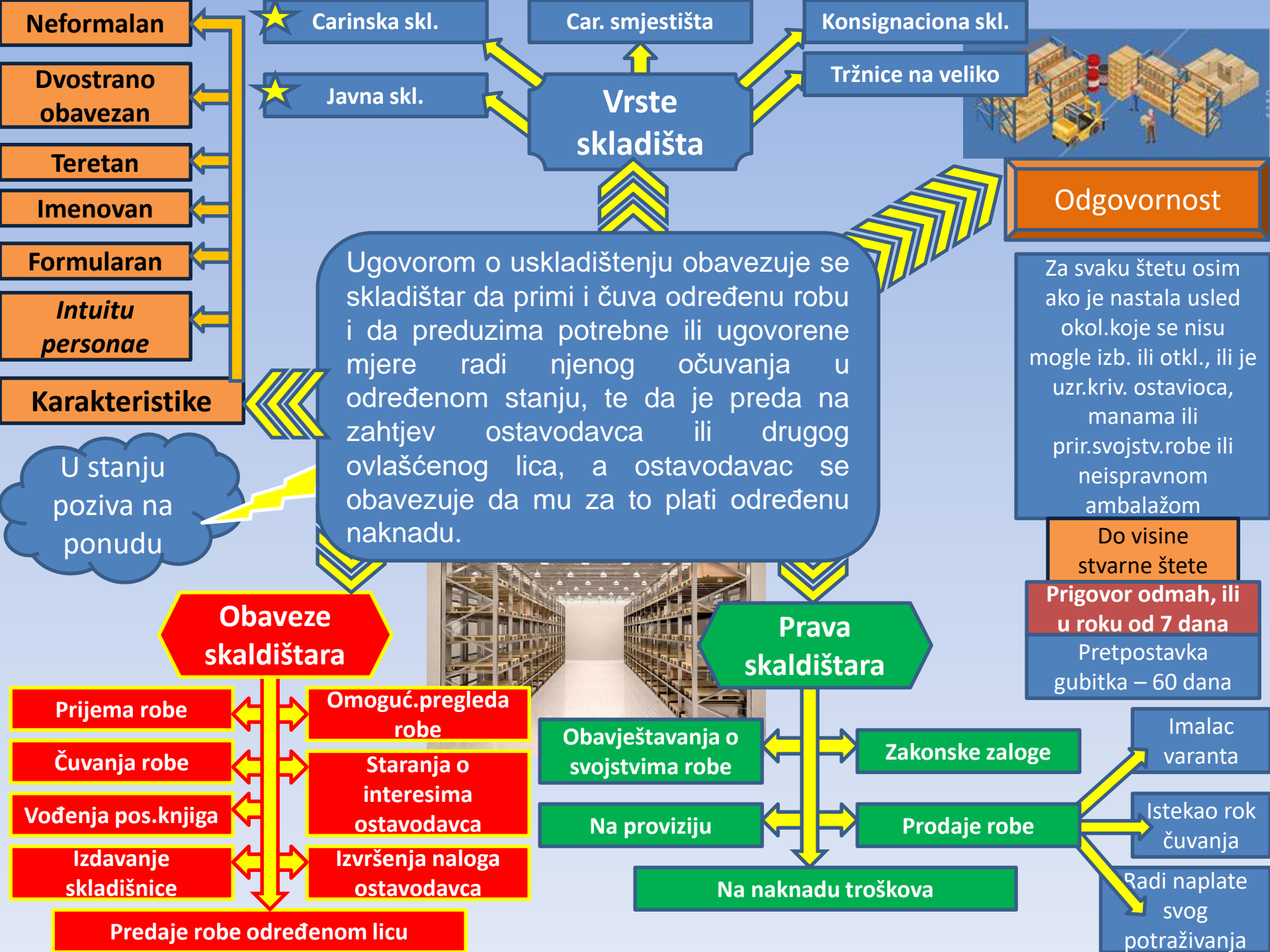
Prodajni komision -
konsignacija

Kupovni komision

Komision u transportu

Ostali komisioni poslovi

Vrste skladišta

- ★ Carinska skl.
- ★ Javna skl.

Car. smjestašta

Konsignaciona skl.

Tržnice na veliko

Ugovorom o uskladištenju obavezuje se skladištar da primi i čuva određenu robu i da preduzima potrebne ili ugovorene mjere radi njenog očuvanja u određenom stanju, te da je preda na zahtjev ostavodavca ili drugog ovlašćenog lica, a ostavodavac se obavezuje da mu za to plati određenu naknadu.

Neformalan

Dvostrano obavezan

Teretan

Imenovan

Formularan

Intuitu personae

Karakteristike

U stanju poziva na ponudu

Odgovornost

Za svaku štetu osim ako je nastala usled okol. koje se nisu mogle izb. ili otkl., ili je uzr. kriv. ostavio ca, manama ili prir. svojstv. robe ili neispravnom ambalažom

Do visine stvarne štete

Prigovor odmah, ili u roku od 7 dana

Pretpostavka gubitka - 60 dana

Obaveze skaldištara

Prijema robe

Čuvanja robe

Vođenja pos.knjiga

Izdavanje skladišnice

Omoguć.pregleda robe

Staranja o interesima ostavodavca

Izvršenja naloga ostavodavca

Predaje robe određenom licu

Prava skaldištara

Obavještanja o svojstvima robe

Na proviziju

Na naknadu troškova

Zakonske zaloge

Prodaje robe

Imalac varanta

Istekao rok čuvanja

Radi naplate svog potraživanja

naziv ili ime skladištara		naziv ili ime vlasnika skladišnice
sjedište ili adresa skladištara		sjedište ili adresa prebivališta vlasnika skladišnice
OIB		OIB

Redni broj skladištara iz Upisnika:

SKLADIŠNICA ZA ŽITARICE I INDUSTRIJSKO BILJE

PRIZNANICA N° Datum izdavanja:

Podaci o žitarici i industrijskom bilju

vrsta	godina proizvodnje	količina (kg)	vrijednost

PODACI o kakvoći žitarica ili industrijskog bilja

* Utvrđene vrijednosti upisuju se temeljem nalaza ovlaštene osobe, sukladno posebnom ugovoru

lokacija na kojoj su žitarice ili industrijsko bilje uskladišteni	SKLADIŠTAR	založena količina proizvoda (kg)
	Potpis M.P.	

PODACI O ZALOŽNOM PRAVU:

ZALOŽNICA	Izjava Materijalna prava temeljem ove skladišnice regulirana su posebnim ugovorom	Datum dospjeća potraživanja: _____
VLASNIK SKLADIŠNICE OIB	Založena količina	VJEROVNIK OIB
_____ Naziv, sjedište ili ime i adresa		_____ Naziv, sjedište ili ime i adresa
_____ Potpis M.P.	Datum _____	_____ Potpis M.P.

PODACI O PROMJENI VLASNIKA SKLADIŠNICE

DOSADASNJI VLASNIK SKLADIŠNICE OIB	Izjava Sva materijalna prava temeljem ove skladišnice prenosim na novog vlasnika skladišnice	NOVI VLASNIK SKLADIŠNICE OIB
_____ Naziv, sjedište ili ime i adresa		_____ Naziv, sjedište ili ime i adresa
_____ Potpis M.P.	Datum _____	_____ Potpis M.P.

naziv ili ime skladištara		naziv ili ime vlasnika skladišnice	
sjedište ili adresa skladištara		sjedište ili adresa prebivališta vlasnika skladišnice	
OIB		OIB	
Redni broj skladištara iz Upisnika:			
SKLADIŠNICA ZA ŽITARICE I INDUSTRIJSKO BILJE			
PRIZNANICA	N ^o	Datum izdavanja:	
<i>Podaci o žitarici i industrijskom bilju</i>			
vrsta	godina proizvodnje	količina (kg)	vrijednost
<i>PODACI o kakvoći žitarica ili industrijskog bilja</i>			
* Utvrđene vrijednosti upisuju se temeljem nalaza ovlaštene osobe, sukladno posebnom ugovoru			

lokacija na kojoj su žitarice ili industrijsko bilje uskladišteni	SKLADIŠTAR	založena količina proizvoda (kg)
	_____	
	Potpis M.P.	

PODACI O ZALOŽNOM PRAVU:		
ZALOŽNICA	Izjava Materijalna prava temeljem ove skladišnice regulirana su	Datum dospjeća potraživanja: _____

lokacija na kojoj su žitarice ili industrijsko bilje uskладиšteni	SKLADIŠTAR	založena količina proizvoda (kg)
	_____	
	Potpis M.P.	

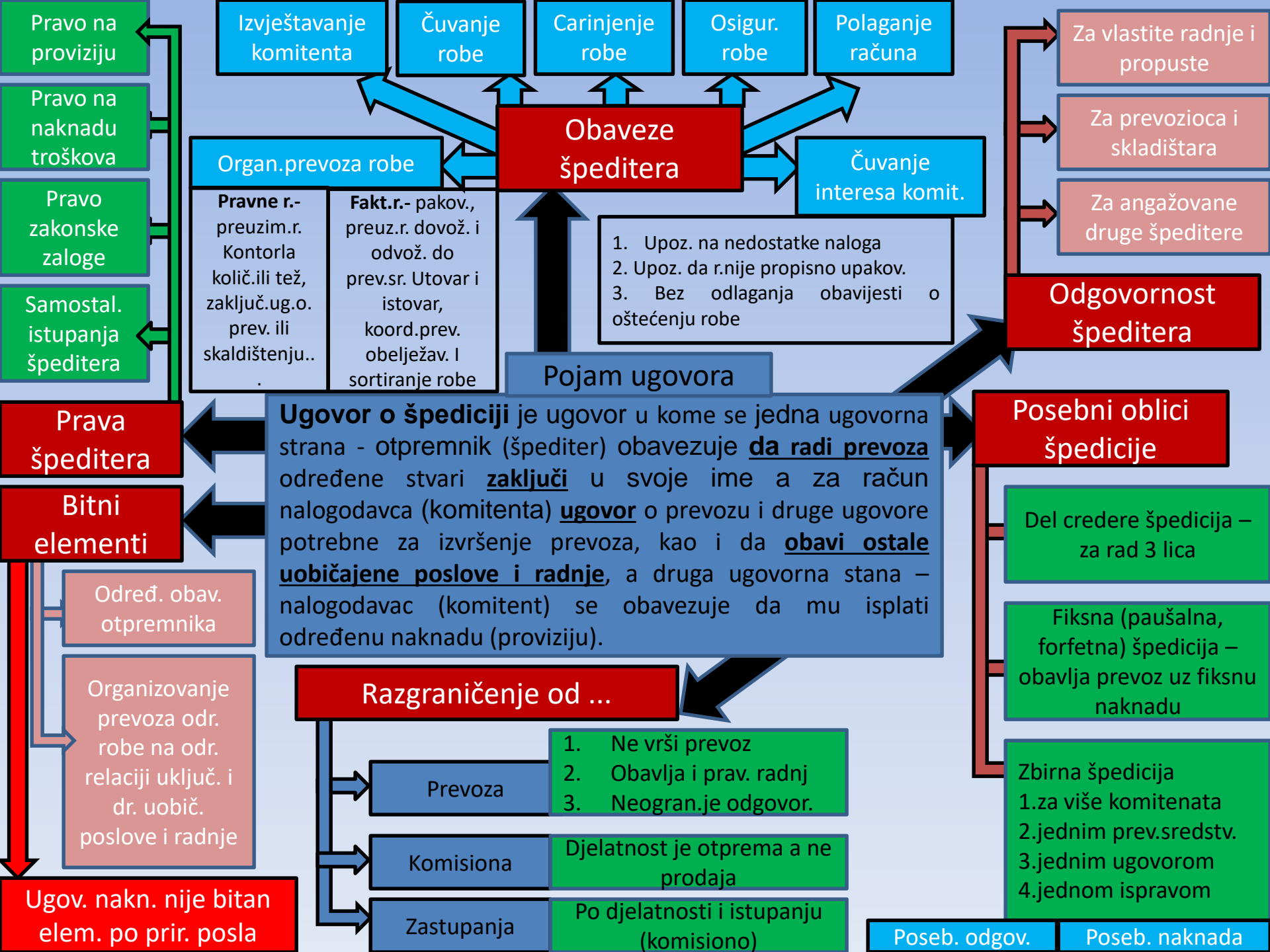
PODACI O ZALOŽNOM PRAVU:

ZALOŽNICA	Izjava Materijalna prava temeljem ove skladišnice regulirana su posebnim ugovorom	Datum dospjeća potraživanja: _____
VLASNIK SKLADIŠNICE OIB	Založena količina	VJEROVNIK OIB
_____		_____
Naziv, sjedište ili ime i adresa		Naziv, sjedište ili ime i adresa
_____	Datum _____	_____
Potpis M.P.		Potpis M.P.

PODACI O PROMJENI VLASNIKA SKLADIŠNICE

DOSADAŠNJI VLASNIK SKLADIŠNICE OIB	Izjava Sva materijalna prava temeljem ove skladišnice prenosim na novog vlasnika skladišnice	NOVI VLASNIK SKLADIŠNICE OIB
_____		_____
Naziv, sjedište ili ime i adresa		Naziv, sjedište ili ime i adresa
_____	Datum _____	_____
Potpis M.P.		Potpis M.P.

Ugovor o špediciji je ugovor u kome se jedna ugovorna strana - otpremnik (špediter) obavezuje **da radi prevoza** određene stvari **zaključ** u svoje ime a za račun nalogodavca (komitenta) **ugovor** o prevozu i druge ugovore potrebne za izvršenje prevoza, kao i da **obavi ostale uobičajene poslove i radnje**, a druga ugovorna strana – nalogodavac (komitent) se obavezuje da mu isplati određenu naknadu (proviziju).

O
d
g
o
v
o
r
n
o
s
t
š
p
e
d
i
t
e
r
a

Za vlastite radnje i propuste

Subjektivna odgov. sa pretpostavljenom krivicom

Oslobađa se dokazom strukovne pažnje

Pooštreno – i za višu silu ako je odstupio od upustava

Oslobađa se ako dokaže da bi šteta nastupila i da je poštovao upustva

Neograničeno po ZOO

Kaluzule o ograničenju?

Za prevozioca i skladištara

Ne odgovara za štete na robi usled skaldištenja i prevoza

Osim kod
Del credere
Fiksne

U francuskom pravu je odgovoran za ostvarenje prevoza – odgovara po pravilima date grane transporta

Za angažovane druge špeditere

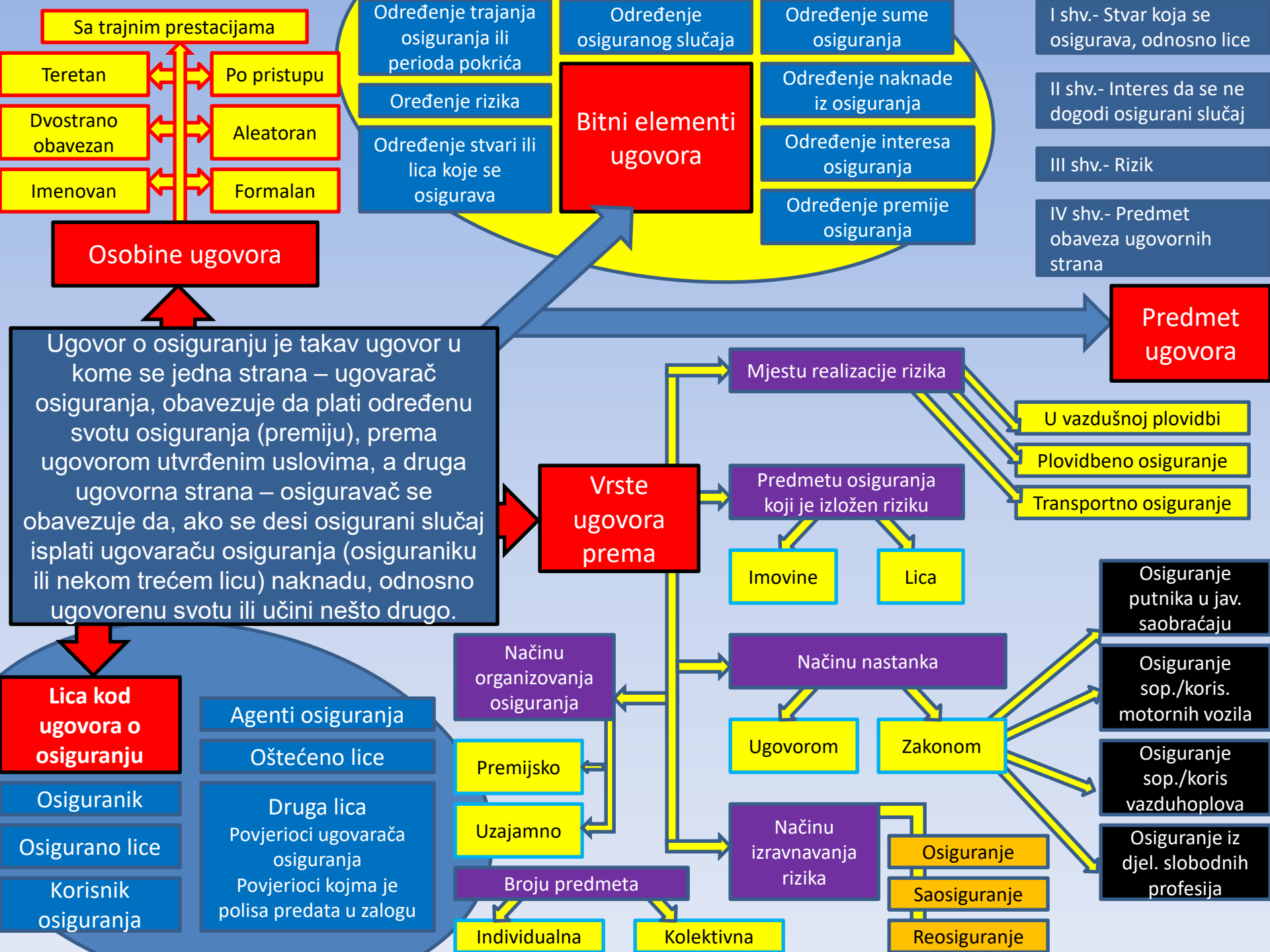
Ako ne **može** da povjeri drugom

Za rad

Ako **može** da povjeri drugom

Za izbor

Obaveze osiguravača

Prihvata ponude

Izdavanja polise osiguranja

Predaje opštih i posebnih uslova osiguranja

Isplate naknade iz osiguranja ili osigurane sume

Prijave okolnosti značajnih za ocjenu rizika

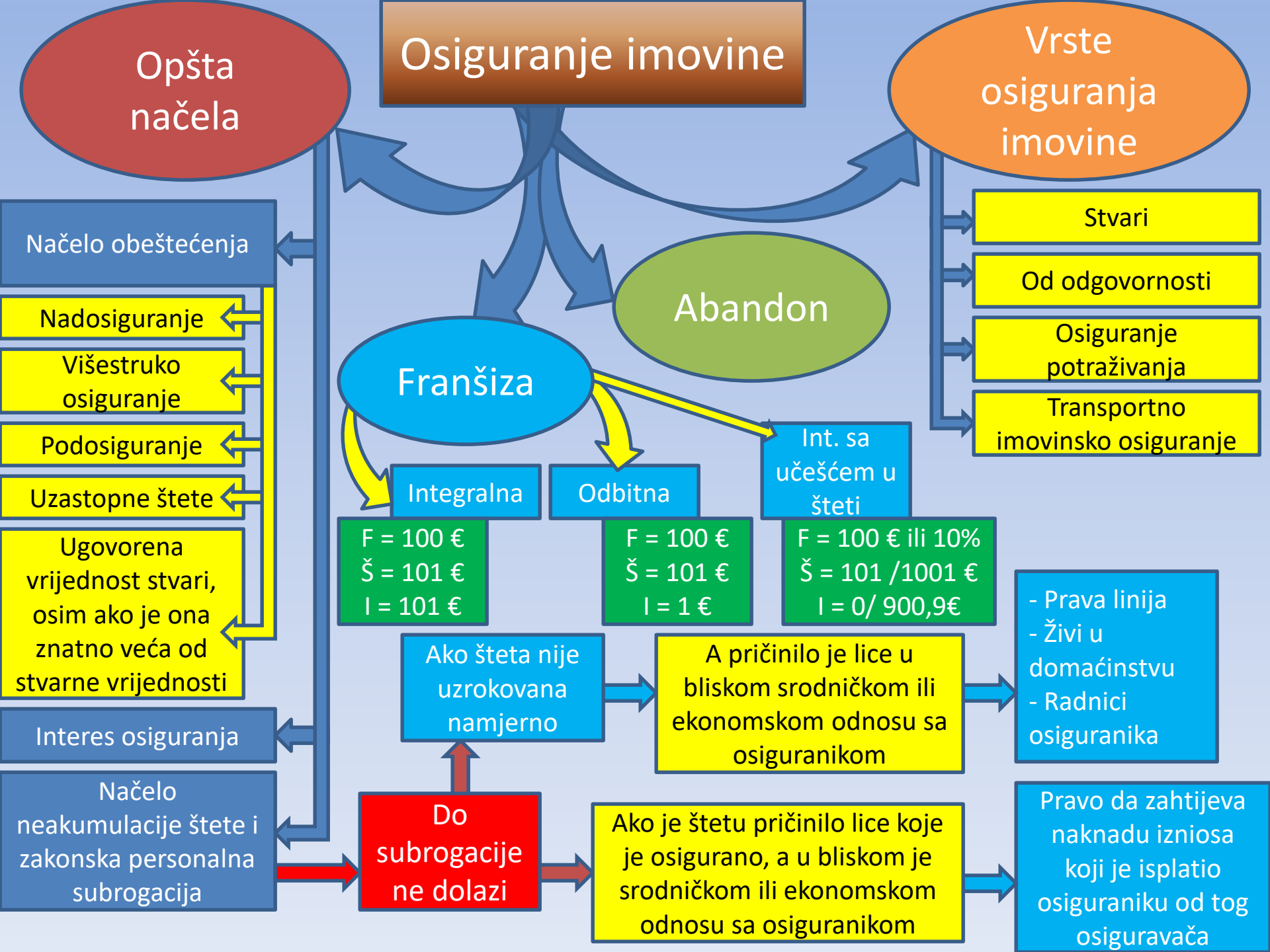
Plaćanja premije

Obavještanja osiguravača o promjenama rizika

Sprečavanja nastanka osiguranog slučaja

Obavještanja o nastupelom osiguranom slučaju

Obaveze osiguranika

Opšta načela

Osiguranje imovine

Vrste osiguranja imovine

Načelo obeštećenja

Nadosiguranje

Višestruko osiguranje

Podosiguranje

Uzastopne štete

Ugovorena vrijednost stvari, osim ako je ona znatno veća od stvarne vrijednosti

Interes osiguranja

Načelo neakumulacije štete i zakonska personalna subrogacija

Stvari

Od odgovornosti

Osiguranje potraživanja

Transportno imovinsko osiguranje

Abandon

Franšiza

Integralna

Odbitna

Int. sa učešćem u šteti

F = 100 €
Š = 101 €
I = 101 €

F = 100 €
Š = 101 €
I = 1 €

F = 100 € ili 10%
Š = 101 / 1001 €
I = 0 / 900,9€

Ako šteta nije uzrokovana namjerno

A pričinilo je lice u bliskom srodničkom ili ekonomskom odnosu sa osiguranikom

- Prava linija
- Živi u domaćinstvu
- Radnici osiguranika

Do subrogacije ne dolazi

Ako je štetu pričinilo lice koje je osigurano, a u bliskom je srodničkom ili ekonomskom odnosu sa osiguranikom

Pravo da zahtijeva naknadu izniosa koji je isplatio osiguraniku od tog osiguravača

Transportno imovinsko osiguranje

Lex rodea da iactu

Loyd

Kasko osiguranje

Kargo osiguranje

Pomorsko

Željezničko

O.u rječnom transp.

Vazdušnom transportu

Drumskom transportu

Klauzula o osiguranju svih rizika

Konsensualan ugovor
Često u pisanoj formi

Polisa osiguranja

Specijalna – za 1 transport robe

Otpisana – za sve buduće transporte 1 osiguranika (do iscrpljenja osigurane sume)

Generalna – za sve buduće 1.osig ali se ne utvrđuje suma

Klauzula od skladišta do skladišta   Klauzula o plovnim objektima

Klauzula skretanja sa puta   Klauzula o pravima – prestanak ug.o

zakupu broda   Klauzula EPA – partikularna havarija

Klauzula generalne havarije   Klauzula o teretnici

Klauzula o pritežaoцу   Klauzula o zarobljavanju i zaplijeni

Klauzula o štrajkovima, pobunama i građanskim nemirima

Klauzula o oblostranoj krivici za sudar

Kargo klauzula instituta (proširenje za vrijeme rata)

Nerpopisno ili neuobičajeno pakovanje

Postupak ili dispozicija vlasnika pošiljke ili njegov predstavnika

Prirodno kaliranje robe ili kvar

Nedovoljna ili pogrešna deklaracija robe pri predaji na prevoz

Klauzula o osiguranju svih rizika

Retorcesija

Reosiguranje

Osiguranje

Disperzija
rizika po
vertikali

Reosiguranje

Ugovor kojim jedna strana **reosiguravač** preuzima obavezu da drugoj ugovornoj strani plati dio ili cio iznos koji je on platio ili treba da plati osiguraniku ili osiguranicima, a **osiguravač** se obavezje da reosiguravaču plati određenu premiju.

Neophodno je postojanje punovažnog ugovora o osiguranju

Dejstvo odnosa je ograničeno na odnos osigurav.i reosigurav.

Karakteriše ga načelo dobre vjere

OSOBINE

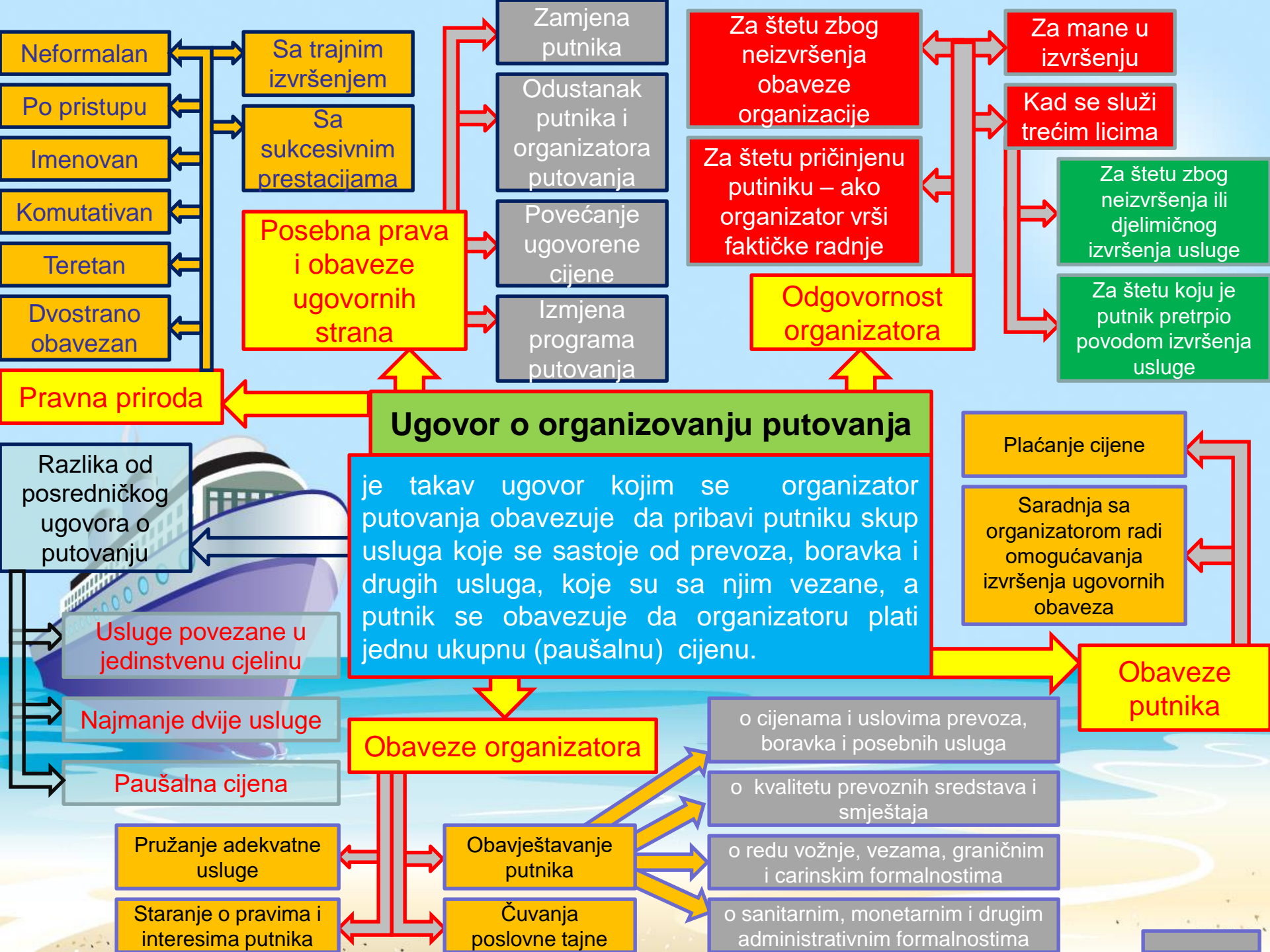
Karakteriše ga načelo obeštećenja

Karakteriše ga načelo istovjetne sudbine sa osiguravačem

Isplatom naknade reosiguravač ne stupa u prava osiguravača prema trećem licu

Za štetu zbog neizvršenja obaveze organizacije

Pažnja dobrog stručnjaka

Za štetu pričinjenu putniku – ako organizator vrši faktičke radnje

Prema propisima koji regulišu prestaciju u toku čijeg izvršenja je nastala šteta

Ugovor o organizovanju putovanja

je takav ugovor kojim se organizator putovanja obavezuje da pribavi putniku skup usluga koje se sastoje od prevoza, boravka i drugih usluga, koje su sa njim vezane, a putnik se obavezuje da organizatoru plati jednu ukupnu (paušalnu) cijenu.

Odgovornost organizatora

Za mane u izvršenju

Pravo putnika na sniženje cijene ako je stavio prigovor u roku od 8 dana od završetka putovanja

Pravo putnika na naknadu štete zbog nekvalitetno izvršenja usluge

Kad se služi trećim licima

Za štetu zbog neizvršenja ili djelimičnog izvršenja usluge

Prema propisima koji regulišu prestaciju u toku čijeg izvršenja je nastala šteta

Po pravilima objektivne odgovornosti

Za štetu koju je putnik pretrpio povodom izvršenja usluge

Culpa in elegendo

Po pravilima subjek.odg. sa pretpostavljenom krivicom

Zakon usvaja termin "posrednički" iako je u pitanju "zastupnički" odnos

Postupanje po upustvima putnika

Odgovornost za usluge trećih lica

Culpa in elegendo

Posrednički ugovor o putovanju

Shodna primjena odredbi ugovora o organizovanju putovanja

je takav ugovor kojim se "posrednik" (najčešće turistička agencija) obavezuje da u ime i za račun putnika bilo zaključi ugovor o organizovanju putovanja, bilo ugovor o izvršenju jedne ili više posebnih usluga koje omogućuju da se ostvari neko putovanje ili boravak, a putnik, kao druga ugovorna strana, se obavezuje da za to plati naknadu.

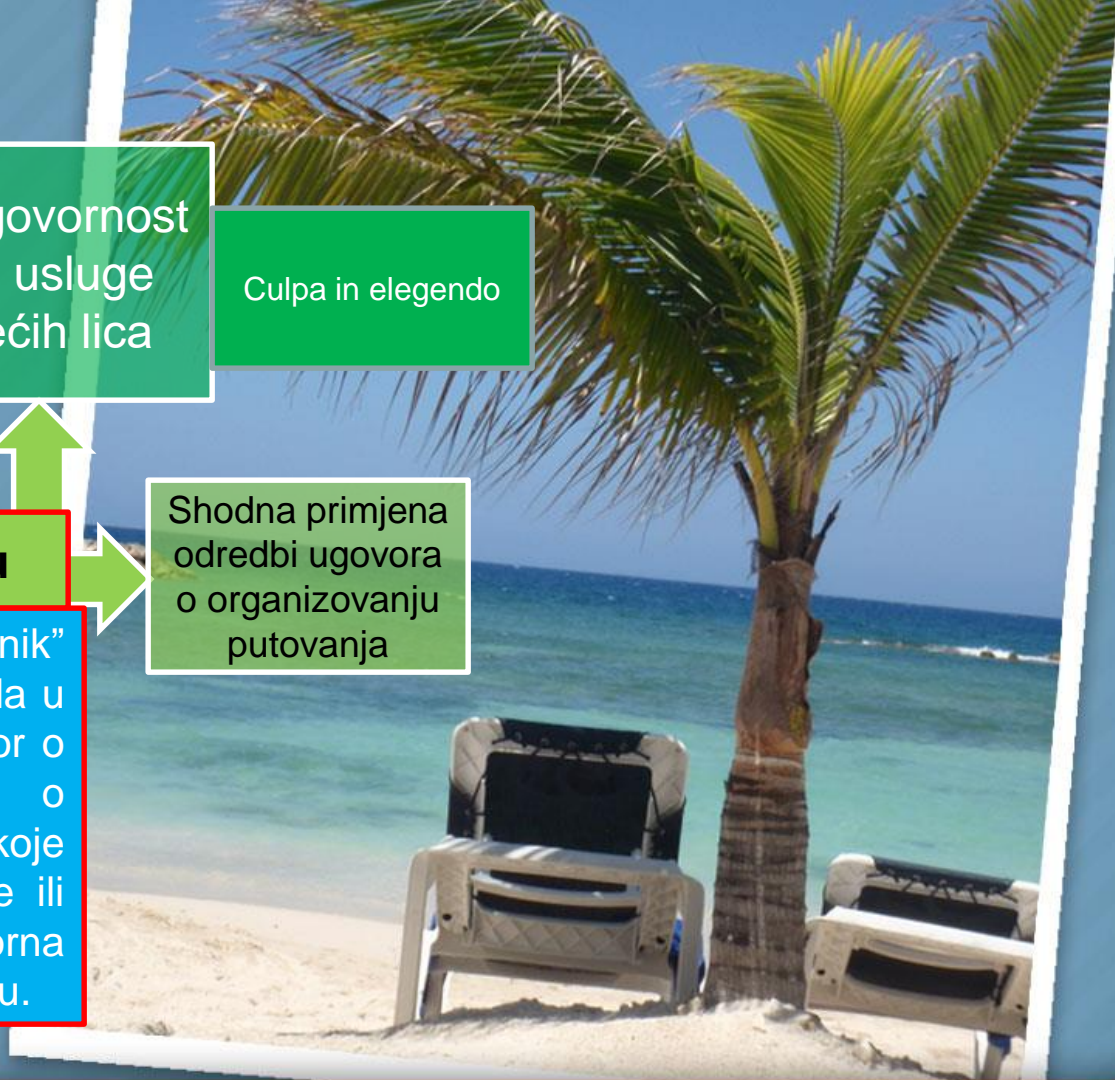
Posebna pravila kod zaključenja ugovora

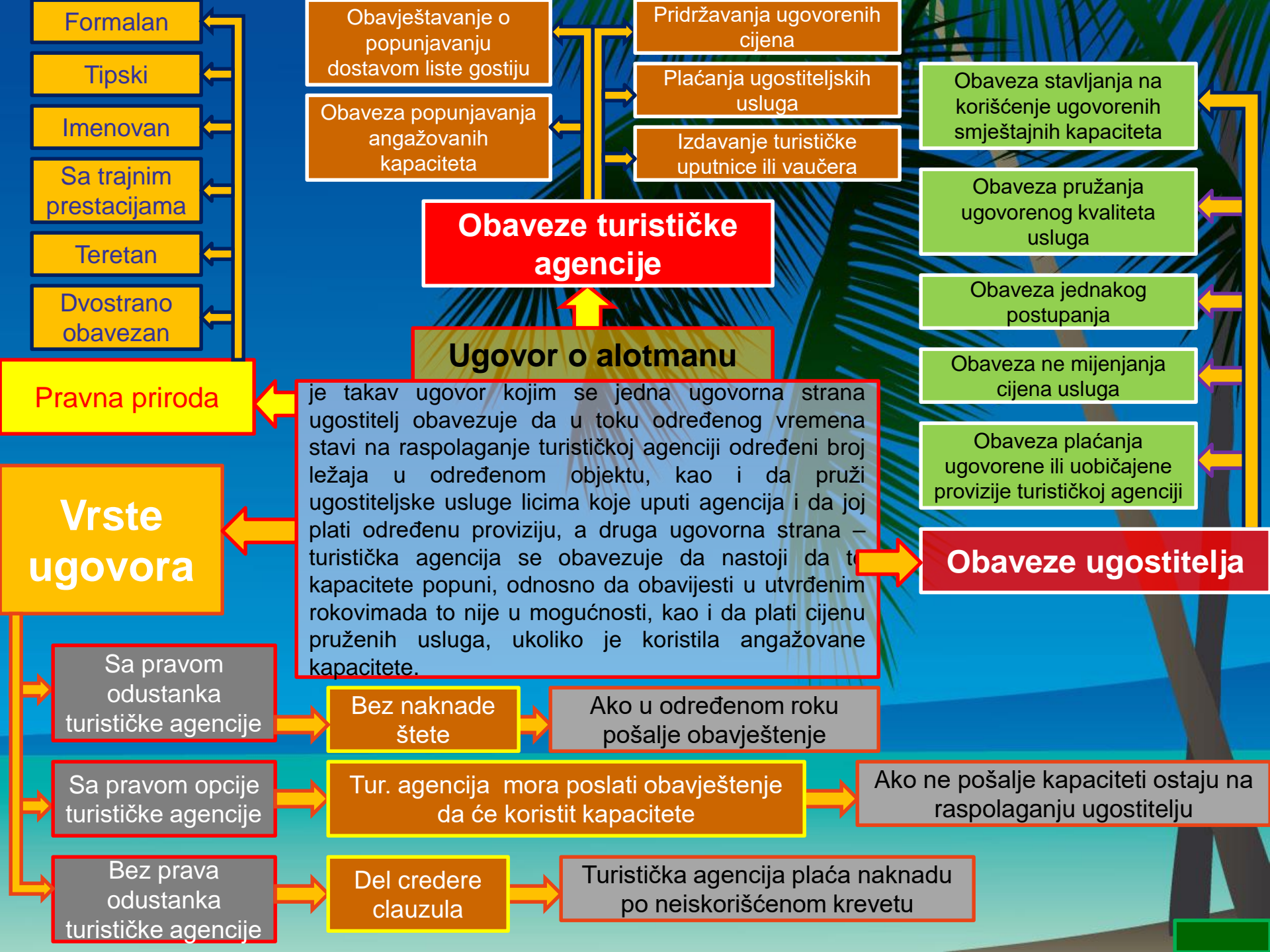
Kada se "posredničkim" ugovorom preuzima obaveza zaključenja ugovora o organizovanju putovanja

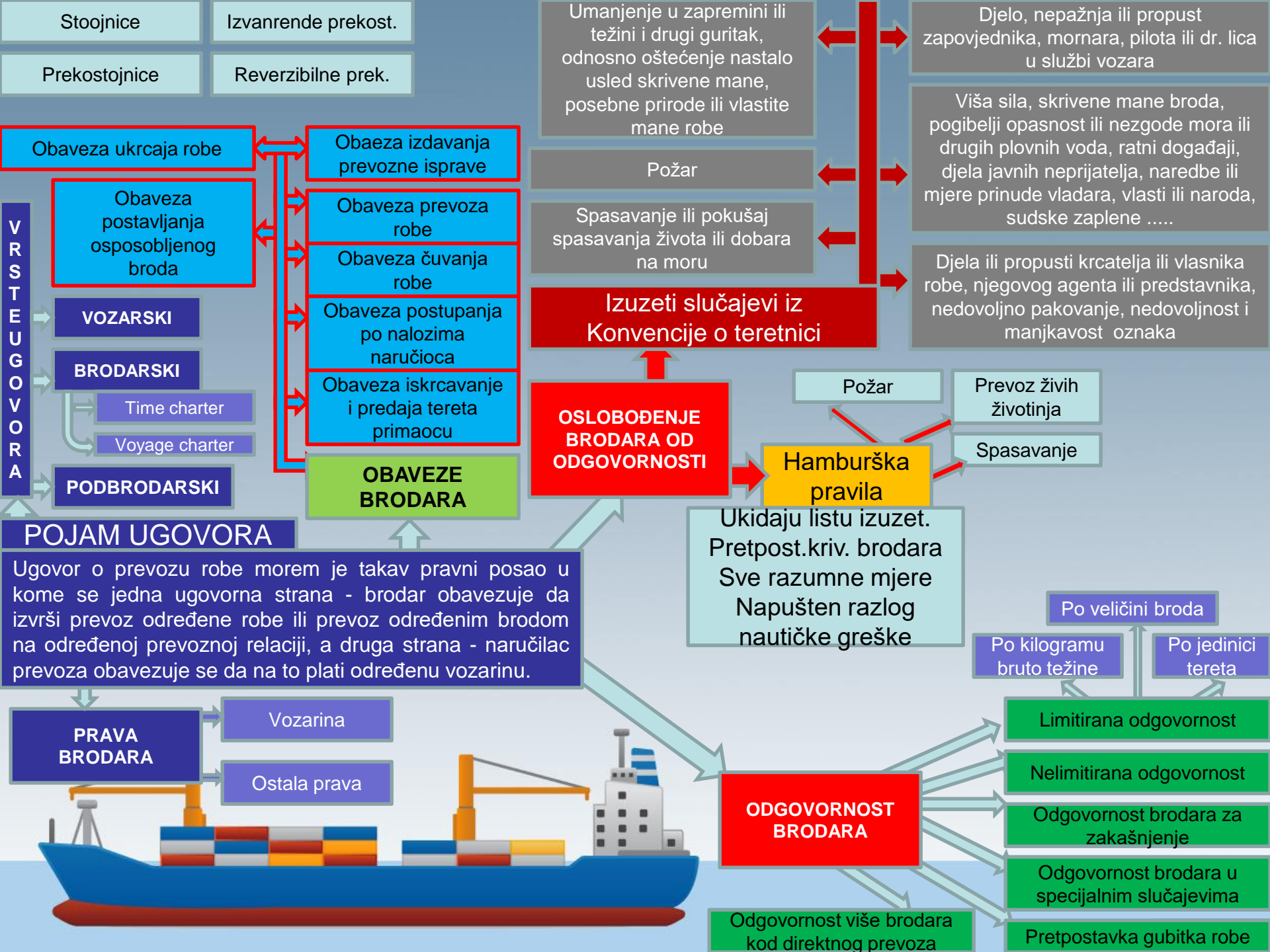
Kada se "posrednički" ugovor odnosi na pribavljanje drugih posebnih usluga

Izdavanje potvrde o putovanju

Izdavanje potvrde koja se odnosi na tu uslugu sa naznakom iznosa koji je plaćen za tu uslugu

Po veličini broda
(Konv.o ogranič.odg.)

UK.odg. = iznos po toni X uk.tonaža

Tri fonda - M - T - M+T

Hamb.prav 2,5 vozarina
koje otpadaju na robu
predatu sa zakašnjenjem
– najviše do iznosa
ukupne vozarine

Naš zakon
nema
posebni
limit

Po kilogramu
bruto težine

Bris.prot. – 30 Poincare franaka

Hamb.prav – 2,5 spec.p.vučenja MMF

Bris.konv.- 100 f.sterlinga (koleto,
komad ili m3)

Bris.prot. – 10.000 Poincare franaka

Hamb.prav – 835 spec.p.vučenja MMF

Po jedinici
tereta

Hamb.prav i naš
zakon imaju

Odgovornost
brodara za
zakašnjenje

Limiti

Haško Visbijska
pravila imaju

Bris. Konvencija i
Bris.prot. Ne pominju

Limitirana
odgovornost

**ODGOVORNOST
BRODARA**

Odgovornost
brodara u
specijalnim
slučajevima

1. Kad nije izdata teretnica
2. Prevoz prije ukrcaja i prevoz posle iskrcaja
3. Prevoz na palubi
4. Prtevoz živih životinja

Nelimitirana
odgovornost

Lična kvalifikovana
krivica (namjera ili
gruba nepažnja)
Deklaracija
vrijednosti pošiljke

Pretpostavka
gubitka robe

60
dana

Odgovornost
više brodara
kod direktnog
prevoza

Ugovorom predviđen sukces.prevoz – prvi izdaje
direktnu teretnicu – solidarno odgovorni svi za
gubitak i oštećenje
Za zakašnjenje – odgovara brodara koji je zaključio
ug i brodara koji je predao robu primaocu

Ugovorni brodara odgovoran je za cio prevoz
Ako se brodara obavezao samo da pribavi usluge
drugih brodara – za izbor

Osnov odgovornosti
Subj. sa pretp.kriv.

Vrijeme trajanja
Briselska – prevoz
Hamburška –u licu ukrc. + prevoz + luka iskr.

Prigovori
V –odmah
Skriv. – 3 d

Zastarjelost
1 g

Uslovi

Šteta uzrokovana radnjom čovjeka po odluci zapovjednika broda

Šteta prouzrokovana namjerno i razumno

U pomorskom poduhvatu učestvovalo više lica

U momentu prouzrokovanja postojala opasnost po zajednički interes

Bacanje tereta u more
 Štete na brodu ili teretu nastale prodorom vode kroz grotla nastala radi izbacivanja tereta
 Štete strojevima i kotlovima
 Brodske stvari i zalihe upotrijebljene kao gorivo
 Štete na teretu stvarima i zalihama nastale iskrcavanjem
 Štete odsukivanja broda
 Gubitak vozarine

Havarije štete

ZAJEDNIČKA HAVARIJA

Slučajevi

Havarije troškova

U zajedničku havariju ne spadaju:

Štete na brodu i teretu koje su već u vrijeme žrtvovanja bile oštećene nezgodom ili požarom
 Posredne štete (prekostonicce, zakašnjenje)
 Štete preopterećenja jarbola, dizalica, strojeva ili kotlova radi sprečavanja nasukivanja
 Štete na teretu koji nije bio ukrcan u skladu sa trgovačkim običajima, koji je bio ukrcan bez znanja broдача il isvjesno pri ukrcaju krivo deklarisan

Nagrade za spasavanje
 Troškovi olakšanja nasukanog broda
 Troškovi u luci skloništa
 Troškovi luke skloništa
 Troškovi privremenih popravki
 Troškovi pribavljanja sredsata
 Troškovi osiguranja predujmljenog novca, kamate

Ugovor o vazdušnom prevozu robe je takav pravni posao kod u kome se jedna ugovorna strana – ugovorni prevoznik obavezuje da izvrši lično ili uz pomoć stvarnog prevoznika prevoz određene robe na određenoj prevoznj relaciji i za određeno vrijeme i u neoštećenom stanju i da je nakon prevoza preda ovlašćenom primaocu, a druga ugovorna strana – naručilac prevoza se obavezuje da za to plati određenu prevozninu.

Pravna priroda

Neformalni

Tipski

Vrste ugovora

Javni prevoz

Nejavni prevoz

Linijski prevoz

Slobodni prevoz

Obaveze vazdušnog prevoznika robe

Obaveza izvršenja prevoza

Obaveza izdavanja tovarnog lista

Obaveza postupanja po naknadnim nalogima

Obaveza predaje robe

Prava vazdušnog prevoznika robe

Pravo na prevozninu

Zakonska zaloga i pridraž

Ostala prava

Oslobođenje od odgovornosti

Prirodno svojstvo ili vlastita mana robe

Manjkavo pakovanje robe koje nije izvršio prevoznik ili lica kojima se služi u izvršenju ugovora

Ratni događaj ili oružani sukob

Akt javne vlasti izvršen u vezi s uslaskom, izlaskom ili tranzitom robe

Krivica pošiljaoca ili primaoca

Ugovor o vazdušnom prevozu robe je takav pravni posao kod u kome se jedna ugovorna strana – ugovorni prevoznik obavezuje da izvrši lično ili uz pomoć stvarnog prevoznika prevoz određene robe na određenoj prevoznj relaciji i za određeno vrijeme i u neoštećenom stanju i da je nakon prevoza preda ovlašćenom primaocu, a druga ugovorna strana – naručilac prevoza se obavezuje da za to plati određenu prevozninu.

Osnov odgovornost

Varšavska
Oslobođenje ako dokaže da jpreduzeo sve potrebne mjere

Montrealski
Objekt.odg

Vrijeme trajanja odgovornost

Prigovor

Mane – 14d
Zakašnjenje – 21d

Zastara
2 g

Odgovornost prevoznika robe vazdušnim putem

Odgovornost za zakašnj, Za dokazane štete

Limitirana odgovornost

Varšavska
250 f po kg bruto težine

Montrealski
17 jedinica vučenja MMF-a

Nelimitirana odgovornost

Deklarisana vrijednost

Namjera ili gruba nepažnja

Neizdavaanje tovarnog lista

Odgovornost uzastopnih prev.

Slolidarno prvi i onaj na čijem se dijelu desila šteta

Svi solidarno ako se ne može utvrditi gdje je nastala šteta

Pretpostavka gubitka

7 dana

Ugovorne klauzule o odgovornosti

Isključene s obzirom na imperativnost pravila o odgovornosti

Izuzetno može za gubitak ili oštećenje koje nastaje usled prirode ili nedostatka same robe koja se prevozi

Preuzimanje plaćanja
prevoznine od strane
pošiljaoca

Naknadno opterećenje
robe pouzećem

Vraćanje u otpravnu
stanicu

Izdavanje robe u drugoj
uputnoj stanici

Izdavanje robe drugom
primaocu

Odlaganje izdavanja
robe

Zaustavljanje u toku
puta

Vraćanje robe u
otpravnoj stanici

Pošiljalac

Izvršenje carinskih i
dr.form uz njegovo
učešće ili učešće
njegovog punomoćnika

Izdavanje robe u drugoj
stanici

Izdavanje robe drugom
primaocu

Odlaganje izdavanja
robe

Primalac

Vraćanje u otpravnu
stanicu

Izdavanje robe u drugoj
stanici

Zaustavljanje u toku
puta

**Imalac prenosivog
tovarnog lista**

POJAM

Ugovor o prevoyu stvari željeznicom je takav pravni posao kod koga se željeznica obavezuje da izvrši prevoz određene robe od otpravne do uputne stanice, za određenop vrijeme u neoštećenom stanju a pošiljalac se obavezuje da za to plati određenu prevozninu.

**Obaveza
željeznice u
fazi prevoza
robe**

**Izvršavanje
naloga u toku
prevoza**

Odgovornost željeznice

Odgovornost za gubitak
i oštećenje robe

Ograničeno 17
spec.p.vučnja MMF-a

Vraćanje prevoznine i
drugih iznosa

Odgovornost za
zakašnjenje

Limitirana – vezana za
iznos prevoznine

Paušalni sis. – bez obzira na
to da li je nastala šteta

Sis. dokazane štete
4 x prevoznina

D M

Odgovornost iznad
limita

Deklarisana
poš.

Namjera – za svu štetu
gruba nep. – 2 x redovni limit odgov.

Odgovornost za povrede
drugih obaveze

Odgovornost za svoje
službenike

Osim ako ova lica obavljaju poslove koji
ne spadaju u dužnost željeznice

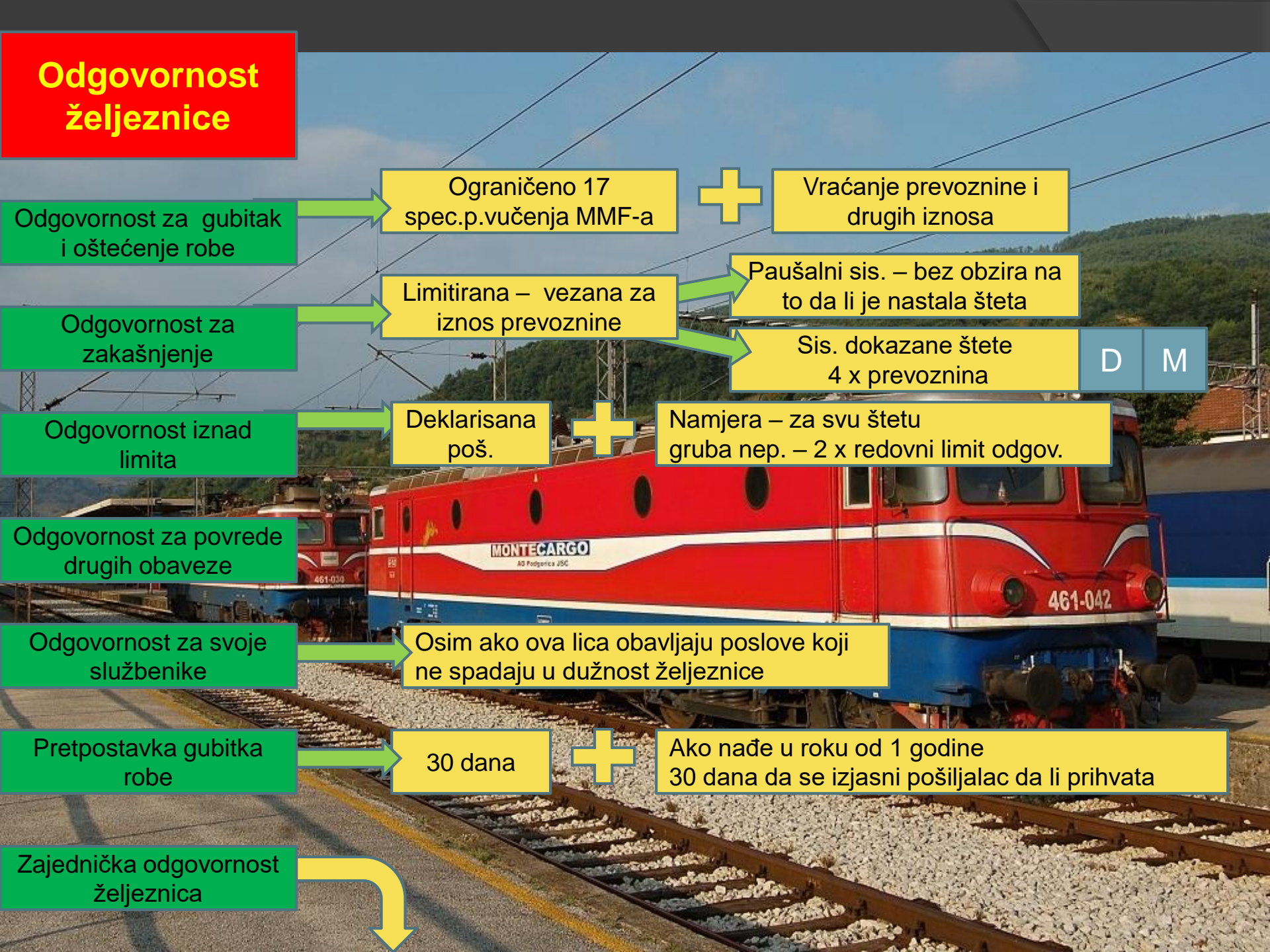
Pretpostavka gubitka
robe

30 dana

Ako nađe u roku od 1 godine
30 dana da se izjasni pošiljalac da li prihvata

Zajednička odgovornost
željeznica

Zajednička odgovornost
željeznica (otpravna,
međuž. i uputna)

Međunarodni
prevoz

Domaći
prevoz

Konvencija
SMGS

Konvencija
COTIF

**Specifična solidarna
odgovornost međuž.**

Solidarna
odgovornost
svih

Solidarna
odgovornost
otpravne i
uputne

Solidarna
odgovornost
otpravne i uputne
dok međuž. Može
odgovarati samo za
štetu u vrijeme
njihovog prevoza

Ako međuž. tuži
korisnika a on u
protivtužbi ili
prigovoru istakne
sva svoja potraživ –
nebitno da li je za
ta potraživ.
odgovorna
međuželjeznica

**Reklamacije
i tužbe**

**Prekluzija za djelimič.gubit ili
oštećenje ako je primio
pošiljku**

Zastara

1 godina od dana
izdavanja robe
ili
za potpuni gubitak
po proteku 30 dana
od dana protoka
roka zaprevoz

Prekluzija ne nastupa

ako je prije prijema utvrđeno ili je za neutvrđivanje
kriva željeznica

Za nevidljive ako je prigovoreno odmah ili najkasnije
7 dana i ako korisnik dokaže da je šteta nastala od
prijema na prevoz do izdavanja

**Obavezni postupak
reklamacije –
zahtjev upućen
željeznici**

POJAM

Ugovor o prevozu stvari željeznicom je takav pravni posao kod koga se željeznica obavezuje da izvrši prevoz određene robe od otpravne do uputne stanice, za određenop vrijeme u neoštećenom stanju a pošiljalac se obavezuje da za to plati određenu prevozninu.

Prevoz otvorenim kolima

Prevoz bez odgovarajuće ambalaže

Utovar i istovar od strane korisnika prevoza i neispravno tovarjenje

Izvršenje administrativnih formalnosti od strane korisnika prevoza

Nepropisno označenje određenih stvari

Prevoz živih životinja

Prevoz bez obavezne pratnje

Odgovornost željeznice

Odgovornost za gubitak i oštećenje robe

Odgovornost za zakašnjenje

Odgovornost iznad limita

Odgovornost za povrede drugih obaveze

Odgovornost za svoje službenike

Pretpostavka gubitka robe

Zajednička odgovornost željeznica

Posebni povlašćeni razlozi

Oslobođenje željeznice od odgovornosti

Specijalni osnovi oslobođenja

Opšti nepovlašćeni razlozi

Krivica imaoca prava

Mane stvari

Okolnosti koje se nisu mogle izbjeći ili otkloniti posledice

Ako je došlo do vanredno velikog manjka ili gubitka cijelih komada kod prevoza otvorenim kolima

Transportni kalo

Obaveze drumskog prevozioca

Dvostrano obavezan ugovor

Teretan ugovor

Neformalan ugovor

Athezioni ugovor

Pravo na prevozninu

Ostala prava

Pravo zaloge i pridržaja

Prava drumskog prevozioca

Obaveza postavljanja vozila za utovar

Obaveza preuzimanja robe radi prevoza

Obaveza izdavanja tovarnog lista

Obaveza kontrole

Obaveza izvršenja prevoza

Obaveza čuvanja robe

Obaveza postupanja po zahtjevima za izmjenu ugovora

Obaveza predaje robe

Pojam
 Drumski prevoznik se obavezuje da će izvršiti prevoz određene robe drumskim prevoznim sredstvom, na određenoj prevoznjoj relaciji, za određeno vreme i u neoštećenom stanju te da će nakon izvršenog prevoza predati ovlaštenom licu, a druga ugovorna strana tj pošiljalac obavezuje se da zato plati ugovorenu prevozninu.

ODGOVORNOST

Odgovornost za transportne štete

Odgovornost za zakašnjenje (docnja)

Odgovornost više prevozilaca

Obustava prevoza	Odlaganje predaje robe
Pošiljalac Primalac	Predaja robe u drugom mj.opredjeljenja
	Predaja robe drugom primaocu

Obustava prevoza	Predaja robe u drugom mj.opredjeljenja	Vraćanje u mj.otpreme
Imalac prenosivog tovarnog lista		

Odgovornost za
zakašnjenje (docnja)

Odgovornost za
transportne
štete

Kao i željeznica
osim.....

Još dva privilegovana
osnova oslobođenja – da
je preduzeo sve mjere

Nema dva privilegovana
osnova oslobođenja

Limit je polovina
odgovornosti u
željezničkom

Odgovornost iznad limita u
slučajevima

Pretp.gubitka robe 30 dana
od prevoza ili 60 ako nije
ugovoren rok prevoza

ODGOVORNOST

**Prevoz naročito
pokvarljive robe u
specijalnim vozilima
Prevoz živih životinja**

**Izvršenje admin.form.
Prevoz bez obav. pratnje**

8,33 spec.p.vuč MMF-a

- 1. Namjera i gruba napažnja**
- 2. Deklaracija vrijednosti poš.**
- 3. Deklaracija "specijalnog
interesa na pošiljci u slučaju
gubitka ili prekoračenja**

Odgovornost
više prevozlaca

Kao i u željezničkom
prevozu

Ako je djelimično
izvršenje povjerio drugom
odgovara za sve

Ako učestvuje više koje je
odredio korisnik –
podijeljena odgovornost

Reklamacije i tužbe

Domaći prevoz

1. Prekluzija ako primi robu sa vidljivim nedostacima

2. Prekluzija za nevidljive – odmah ili najkasnije 7 dana od preuzimanja nakon prevoza

3. Za zakašnjenje rok za prigovor – 30 dana od stavljanja na raspolaganje nakon prevoza

Rok zastare 1 godina
Ako je šteta uzrokovana namjerom ili grubom nepažnjom prevozioca – 3 godine

Međunarodni prevoz

U međunarodnom prevozu za 1 i 2 – ne nastupa prekluzija – ovo su rokovi kojima se prebacuje teret dokazivanja

U slučaju 3 – nastupa prekluzija i u međunarodnom prevozu

Vazdušni	Željeznički	Drumski	Kombinovani
Pretpost.krivica / Objektivna odgov.	Relativni kauzalitet		-
	Klauzula obezbj. uredne isporuke		-
Subjektivna sa pretpost.krivicom	Po osnovu krivice		-
7 dana	30 dana	30/60 dana	90 dana
Deklaracija, namjera i neizdavanje TL	Deklaracija i namjera	D + N + Deklaracija spec interesa...	-
Zastara 2 G	Zastara 1 G	Zastara 1 G	Zastara 2 G
		30 d prekl	60 d prekluzivni

Ugovor o kombinovanom prevozu robe predstavlja takav pravni posao u kome se **organizator** ovog prevoza obavezuje da obavi prevoz do mjesta opredjeljenja pomoću prevoznika iz **najmanje dvije grane prevoza** (najmanje dva prevozna sredstva) sa **jedinstvenom ispravom** i **jedinstvenom odgovornošću** a naručilac prevoza se obavezuje da za to plati prevozninu.

Razgraničenje od

Direktnog prevoza

Kad naručilac zaključuje posebne ugovore

Špedicije

Organizator vrši i prevoz i špediciju

Organizator odgovara za gubitak i oštećenje bez obzira da li je vršio prevoz a špediter ne

ODGOVORNOST

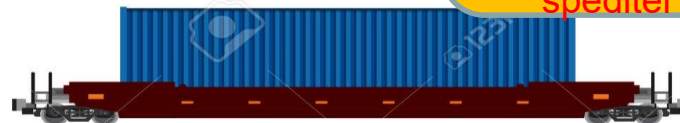
Sistemi odgovornosti preduzetnika kombinovanog prevoza

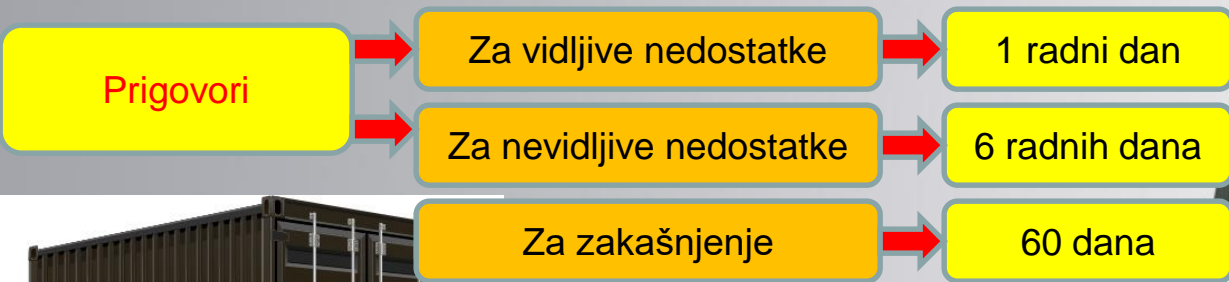
Jedinstvena odgovornost

Mrežasta odgovornost

Mješovita odgovornost

Odgovornost prevoznika u kombinovanom prevozu u domaćem pravu

Pretpostavka gubitka robe 90 dana

